

LETO XXI. Stev. 300

GLAVNI IN ODGOVORNI

UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka # Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO # IZBA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZBAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BOJBO»

Poročilo o državnem obisku predsednika Tita v Etiopiji

MASAU, 24. dec. (Tanjug). — Danes je bilo v Masau objavljeno naslednje skupno poročilo o državnem obisku predsednika republike Josipa Broza Tita v Etiopiji:

»Na povabilo Njegovega cesarskega veličanstva Haile Selasie I. cesarja Etiopije se je predsednik Federativne ljudske republike Jugoslavije Josip Broz Tito mudil na državnem obisku v Etiopiji od 11. do 24. dec. 1955 v spremstvu državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića, predsednika Ljudske republike Srbije Petra Stambolića, državnega tajnika za notranje zadeve Svetislava Stefanovića in drugih.

Med bivanjem predsednika republike v Etiopiji, kakor tudi med obiskom Njegovega cesarskega veličanstva v Jugoslaviji so prišli do popolnega izraza prijateljski stiki, ki so vezali obe državi že v minulosti v skupni borbi za ohranitev neodvisnosti.

V razgovorih predsednika republike, Njegovega cesarskega veličanstva in njegovih sodelavcev, ki so se razvijali v vzdušju priščnosti in popolnega medsebojnega razumevanja, so bila na široko izmenjana gledišča o mednarodnem položaju, v številni položaj na Srednjem vzhodu kakor tudi vsa vprašanja, ki se neposredno tičejo stikov med obema deželama.

V proučevanju mednarodnega položaja je prišlo do izraza istovetnost gledišč v presoji glavnih mednarodnih problemov in o najučinkovitejši poti za okrepitev splošnega miru in upostavitve splošne blaginje. Skudaj je bilo ugotovljeno, da je moč ta cilj doseči samo na podlagi spoštovanja načela neodvisnosti, suverenosti, nedotakljivosti in enakopravnosti vseh dežel in narodov.

Spričo teh ugotovitev je bil skupaj poudarjen pomen čim svobodnejše mednarodne trgovine, čim širšega mednarodnega sodelovanja na gospodarskem področju, zlasti pa gospodarske in tehnične pomoči za razvoj nezadostno razvitih dežel, brez

diskriminacije nasproti posameznim deželam ali področjem, predvsem z usposabljanjem za to in izkoriščanju ustreznih telesnih in naravnih bogastvi in proizvodilnih sil, k čemur bi zlasti pripomogel sporazum velesil o omejitvi oboroževanja, kakor tudi organizirana uporaba jedrske energije v mirnodobne namene.

Z zadovoljstvom je bila ugotovljena dosledna privrženost obeh dežel načelom ZN. Stojč v duhu teh načel na stališču konstruktivnega sodelovanja s čim večjim številom dežel ne glede na ideološke in druge razlike med njimi je politika obeh dežel nudila in nudi pomemben prispevek k okrepitevi miru. Izražena je bila odločnost, da se bo takšna politika nadaljevala.

Vsa pozornost je bila posvečena proučevanju stikov med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in cesarstvom Etiopije, kakor tudi možnostim za nadaljnji razvoj teh stikov. Z velikim zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da so ti stiki čedalje tesnejši, da se razvijajo v smeri nadaljnje krepitve trajnega in pristranskega prijateljstva med narodi obeh dežel. Doseženo je bilo popolno soglasje in obe strani sta se dogovorili, da bo prek že uveljavljenih, kakor tudi novih konkretnih oblik sodelovanja zlasti na gospodarskem in tehničnem področju uresničena še večja medsebojna pomoč in zblizanje. Poudarjena je bila tudi potreba po krepitvi stikov na znanstvenem in kulturnem področju. Zlasti je bila poudarjena koristnost izmenjave mnenj o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe deželi tako v neposrednih stikih, kakor tudi v okviru ZN.

S svojim obiskom v Etiopiji je predsednik republike vrnil obisk Njegovega cesarskega veličanstva v Jugoslaviji julija 1954.

ETIOPSKI POLITIČNI KROGI O OBISKU PREDSEDNIKA TITA

IZRAZ SKUPNIH TEŽENJ

Masau, 24. dec. (Tanjug). V etiopskih političnih krogih z zadovoljstvom pozdravljajo skupni komunikacije o razgovorih, ki jih je imel predsednik Tito v Etiopiji. Poudarjajo, da je komunikacija širši in določnejši od običajnih poročil in podobnih priložnosti. To dejstvo je vzbudilo pozornost tujih opazovalcev, ki so se lahko prepričali, da so spoštovanje načel neodvisnosti, suverenosti, nedotakljivosti, na katerih počiva zunanja politika Jugoslavije, s polnim razumevanjem sprejeli etiopski politični krogi. Odkrito izražena gledišča v političnih govorih predsednika Tita in cesarja Selasie ter njegovih sodelavcev so potrdila, da je dosedanje prijatelj-

stvo odraz skupnih stremiljenj v boju za mir in blaginjo na svetu in da obstoječi realni pogoji za širše in tesnejše sodelovanje, tako na mednarodnem področju kakor tudi v medsebojnih odnosih.

Tito je prvi šef evropske države, ki je obiskal Etiopijo. Težko je zaenkrat dobera presoditi smisel tega zgodovinskega dogodka, vendar je nedvomno, da je Titova misija pokazala pot in oblike sodelovanja med državami z raznih kontinentov in z različnimi družbenimi in političnimi sistemi. Poslanica, da je dolžnost razvitih dežel pomagati zaostlim državam, ki jo je naslovil na svet predsednik Tito, je našla močan odmev v vsej Etiopiji. V boju proti zaostalosti, ki so ga začeli državni Etiopije, mora ta afriška država dobiti tujo pomoč. V tem za Etiopijo življenjskem vprašanju je Jugoslavija, kakor izjavljajo v etiopskih krogih, takoj izrazila pripravljenost nuditi pomoč v mejah svojih možnosti.

Etiopski predstavniki v svojih izjavah naglašajo, da bo neposredna posledica obiska predsednika Tita krepitev mednarodnega položaja Etiopije glede na visok ugled, ki ga uživa politika Titove Jugoslavije v svetu. Nadalje poudarjajo, da je Etiopija zdaj v tesnejših odnosih z Jugoslavijo

kakor s katerokoli drugo silo, ker je v jugoslovanski politiki našla odgovor za svoje ideje o mednarodnem sodelovanju.

Ostavka perujske vlade

Lima, 24. dec. — Zaradi splošne stavke v mestu Arequipu je vlada podala ostavko. Predsednik republike bo imenoval vojaško vlado, ki ji bo načeloval sedanji predsednik viceadmiral Salbias.

Novi podatki o aretaciji Otta Johna

Köln, 24. dec. — Kölnski radio je objavil nekatere podrobnosti o aretaciji bivšega šefa zahodnonemške obveščevalne službe dr. Otta Johna, ki se je po sedemnajstmesecnem bivanju v Vzhodni Nemčiji pred 14 dnevi spet vrnil v Zvezno republiko.

»Zaporni nalog je izdal vrhovni zvezni javni tožilec Witmann«, pravi kölnski radio, »ki je izjavil, da so to storili zaradi upravičenega suma, da je Otto John imel veleizdajalske stike.«

»Toda neki vladni predstavnik je na tiskovni konferenci v Bonnu izjavil, nadaljuje radio Köln, »da zaporni nalog zoper Johna še ne more pomeniti, da bo tudi postavljen pred sodišče, kajti proti njemu še ni bila vložena

narobna tožba. Neki predstavnik pravosodnega ministrstva pa je izjavil, da bodo proti Johnu vsakakor začeli disciplinski postopek.«

Vzhodnoberlinski »Nemški demokratični radio« prav tako poroča o aretaciji dr. Otta Johna in pripominja, da so ga sklenili aretirati šele po štirinajstdnevem zaslišanju. Radio sodi, da so to storili zato, ker se John na zaslišanju ni hotel ukloniti pritisku in dati zahtevane izjave.

SZ prodala Indiji 20 vrtnih strojev

New Delhi, 24. dec. — Indijska časopisna agencija poroča, da je bil 23. decembra podpisan v New Delhiju med vlada Indije in SZ sporazum o prodaji Indiji 20 vrtnih strojev v vrednosti več kot 2 milijona rupij. Kupljene vrtnalnice bodo uporabili za raziskave rezerv premoega na področjih, kjer naj bi država podjetja organizirala proizvodnjo v okviru drugega petletnega plana.

URADNI OBISK PREDSEDNIKA TITA

PREDSEDNIK REPUBLIKE ODPOTOVAL IZ ETIOPIJE

Topovske salve z obale in ladij v pristanišču Masau naznamile zaključek zgodovinskega obiska — Predsednik Tito podaril cesarju Haile Selasiju jahto »Brionia« — Predsednikova eskadra odplula proti Egiptu

Masau, 24. dec. (Tanjug). Predsednik Tito je danes po 14 dnevem državnem obisku, med katerim je prišlo do veličastnih manifestacij jugoslovansko-etioopskega prijateljstva, s člani svojega uradnega spremstva odpotoval iz Etiopije.

V eritrejskem pristanišču Masau, ki je sprejelo jugoslovanskega državnega poglavarja v prazničnem razpoloženju, se je predsednik Tito na »Galeb« poslovolil od etiopskega cesarja Haile Selasie in od drugih visokih etiopskih funkcionarjev. Medtem so topovske salve z obale in ladij predsednikove eskadre izkazujoč časti dvema državnima poglavarjem nazorno označile zaključek zgodovinskega obiska in začetek novega pomembnega poglavlja v odnosih med Jugoslavijo in Etiopijo.

Po prihodu v Masau, ki je bila vsa okrašena z zastavami, slavoloki in zelenjem, je cesar Haile Selasie priredil v svoji rezidenci poslovolno kosilo. Popoldne je predsednik Tito obiskal v tem najmodernejšem pristanišču ob Rdečem morju pomorsko akademijo, iz katere bo čez dve leti prišlo prvih 800 pomorskih častnikov mlade etiopske mornarice.

Ob dnevu slovesa z etiopskim cesarjem je prišlo še do ene svečanosti. Predsednik Tito je podaril cesarju Haile Selasiju jahto »Brionia«, izdelano v puljskem pristanišču. Častniki in posadka »Brionov« so z orožjem pozdravili Tita in cesarja, ko sta se povzpela na ladjo. Potem ko je etiopska vojaška godba zaigrala himni, sta

maršal Tito in cesar Haile Selasie pregledala posadko ladje, zatem pa je prišlo do svečane izročitve jahte: jugoslovansko zastavo so spustili, etiopsko zastavo pa dvignili. Tito in cesar sta se po svečani izročitvi v spremstvu visokih funkcionarjev obeh dežel popeljala z jahto vzdolž ladij predsednikove eskadre. Posadke, po-

strojene na palubah v belih poletnih uniformah, so jih pozdravile s trikratnim »hura«.

Ko sta se vrnila z jahte »Brionia«, je predsednik Tito s cesarjem Haile Selasiem pregledal častno četo cesarjevih gardistov, postrojnih na obali, tisoči ljudi pa so vzklikali Titovo ime.

Salva iz 42 topov na »Galeb« je pozdravila dva državnika, obalna baterija pa je hkrati s salvami izkazala časti maršalu Titu. Po slovesu je predsednikova eskadra ob 6 popoldne odplula na Rdeče morje — proti Egiptu.

Koča Popović

Za trdno lahko rečem, da sta napravila na predsednika Tita najgloblji vtis razvoj in napredek Etiopije

je izjavil na tiskovni konferenci v Masau državni tajnik za zunanje zadeve
Koča Popović

Masau, 24. dec. (Tanjug). Po objavi skupnega jugoslovansko-etioopskega poročila je imel državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović danes v Masau tiskovno konferenco, na kateri je v odgovoru na vprašanja novinarjev dal izjave o sklepih razgovorov med najvišjima predstavnikoma obeh dežel in o pomenu obiska predsednika Tita v Etiopiji za nadaljnji razvoj stikov med obema deželama.

Predstavniki časnika »Ethiopian Herald« so vprašali:

»Predsednik Tito je v svojem govoru 14. decembra omenil nove oblike bodočih stikov med obema deželama. Poudaril je, da bi moglo dobiti bodoče sodelovanje bolj konkretne oblike. V kakšnem smislu bi lahko ti novi činitelji vplivali na bodoče stike med obema deželama?«

»Ker so bili med obema deželama,« je izjavil Koča Popović v odgovoru na to vprašanje »že prej navezani zelo prijateljski stiki, ki so rodili pozitivne sadove, bi lahko novi stiki samo okreplili medsebojno sodelovanje. Skupno poročilo o državnem obisku predsednika Tita govori o tem zelo konkretno. Rezultat razgovorov je poglobitev medsebojne pomoči in upostavitve večjega sodelovanja kakor doslej, na več področjih — političnem, gospodarskem, tehničnem, kulturnem itd.«

Dopisnik časnika »Ethiopian Herald« je omenil izjave predsednika Tita v začetku državnega

obiska, da želi čimbolj spoznati Etiopijo, in vprašal, katera stran etiopskega življenja je napravila nanj najgloblji vtis.

»Za trdno lahko rečem,« je izjavil Koča Popović, »da sta napravila na predsednika Tita najgloblji vtis razvoj in napredek gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja Etiopije.«

Dopisnik švicarskega časnika »Gazette de Lausanne« je vprašal:

»V skupnem poročilu so omenjeni razgovori o mednarodnem položaju in o Srednjem vzhodu. Toda v njem ni niti z besedico omenjena sama Afrika. Obisk jugoslovanskih državljanov v Afriki pa je sam po sebi izreden dogodek. Kakšno je vaše mnenje o tem izrednem zgodovinskem dogodku?«

»Vprašanje Srednjega vzhoda,« je odgovoril državni tajnik za zunanje zadeve, »je zelo pereče vprašanje. Obe vladi sta ga proučevali in smatrali za potrebno, da ga posebej omenita v skupnem poročilu. Kar se tiče stikov Jugoslavije z afriškimi deželami, je zanimanje Jugoslavije za Afriko razumljivo, če imamo pred očmi jugoslovansko politiko ter politični in gospodarski razvoj afriških dežel. Ta razvoj je tako važen, da zasluži pozornost vseh držav.«

V odgovoru na vprašanje o pomoči nerazvitim deželam je Koča Popović poudaril, da je to najvažnejše vprašanje sedanjega sveta ne le za nerazvite dežele, marveč za splošno ravnotežje v mednarodnih stikih. Mnenja o vprašanju pomoči nezadostno

razvitim deželam, je pripomnil, izražena v razgovorih med predsednikom Titom in cesarjem Etiopije, se decela ujemajo. Potrebno bi bilo, da bi dajali to pomoč prek OZN. Toda ustrejni organizmi žal še niso dovolj sposobni, da bi bili kos tej veliki nalogi. Normalno bi bilo, da bi vse gospodarsko razvite dežele sodelovale pri podpiranju nerazvitih dežel. Ne smemo pa izključiti možnosti, da bi dajali pomoč na regionalni ali dvostranski podlagi, toda, kakor je poudarjeno v skupnem poročilu, pomoč bi morali dajati brez diskriminacije, to se pravi brez vmešavanja političnih elementov v ta problem.

Na vprašanje dopisnika časnika »Il Giornale d' Eritrea«, ali bo sad obiska predsednika Tita v Etiopiji sklenitev posebnih političnih, gospodarskih ali drugih sporazumov, je Koča Popović odgovoril:

»Sami razgovori med državnim obiskom predsednika Tita so po našem mnenju zadostna podlaga za nadaljnji uspešni razvoj stikov med obema deželama.«

Podobno vprašanje je sprožil tudi dopisnik »Ethiopian Herald«.

V zvezi z industrijskim razvojem Jugoslavije, z jugoslovanskimi uspehi v ladjedelstvu, pomorski administraciji, v industriji, rudarstvu in na drugih področjih je vprašal, ali je bil v razgovorih med predsednikom Titom in cesarjem Haile Selasiem dosežen sporazum o oblikah konkretne pomoči, ki bi jo nudila Jugoslavija Etiopiji.

Državni tajnik za zunanje zadeve je izjavil, da so ta vprašanja proučili. »Lahko rečem,« je pripomnil, »da so bila v razgovorih med obema poglavarjema držav, kakor tudi v razgovorih med njunimi sodelavci natančno določena področja medsebojnega sodelovanja in pomoči.«

SEJA IZVRŠNEGA SVETA LR Slovenije

Ljubljana, 24. decembra 1955.

Včeraj je bila seja Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS pod predsedstvom tov. Borisa Kraigherja.

Izvršni svet je obravnaval in sprejel predloge odloka o Slovenskem narodnem gledališču in odloka o Slovenski filharmoniji. Odloka prenašata pristojnosti, ki jih imajo republiški organi do omenjenih zavodov, na Okrajni ljudski odbor Ljubljana in bosta predložena Ljudski skupščini LRS, da o njih razpravljata na svojem prihodnjem zasedanju. Sprejeta je bila tudi odločba o ustanovitvi Zavoda LR Slovenije za transfuzijo krvi.

Na seji je obravnaval Izvršni svet tudi temeljne probleme zakonske ureditve stanovanjskih zadrug ter v zvezi s tem sprejel sklep, da se izdela osnutek zakona o stanovanjskih zdrugah. Obravnaval je tudi problematiko v zvezi z izdelovanjem, predelovanjem in razpečevanjem zdravju škodljivih in manj vrednih živil.

IZSILA JE BROŠURA

NAŠA GOSPODARSKA POLITIKA IN DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Z REFERATOM PREDSEDNIKA TITA NA IV. PLENUMU ZVEZNEGA ODBORA SZDLJ, RESOLUCIJO IV. PLENUMA SZDLJ O NALOGAH GOSPODARSKE POLITIKE V PRIHODNJEM OBDOBJU IN REFERATOM PREDSEDNIKA MIHE MARINKA NA ZASEDANJU GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE.

Brošuro, ki vsebuje važno gradivo o naših bodočih gospodarskih nalogah, naročate pri Časopisnozaložniškem podjetju

»LJUDSKA PRAVICA«. — Cena 25 dinarjev.

IZVOZ IZ SLOVENIJE

V NOVEMBRU SMO NAJVEČ IZVOZILI V LETOŠNJEM LETU

Največ blaga gre v Avstrijo in Italijo

V novembru je bil dosežen v letošnjem letu največji mesečni izvoz po vrednosti. Skupno smo v minulec mesecu izvozili iz Slovenije na tuja tržišča blaga za več kot 1 milijardo 400 milijonov dinarjev. S tem je bila presežena vrednost oktobrskega izvoza za okrog 100 milijonov din, čeprav pristojevalo tudi izvoz v oktobru med največje, ki so bili doseženi v tekočem letu.

Rekordna proizvodnja svinca

Gospodarstveniki poudarjajo, da bomo v naši državi letos pridobili rekordno količino svinca — okrog 74.000 ton, kar bo za okrog 8000 ton več kakor lani, oziroma za 4000 ton več kakor v letu 1953, ko smo pridobili največ svinca.

Ponovna nevarnost poplav v spodnjem toku Velike Morave

Včeraj popoldne je Velika Morava pri Požarevcu dosegla višino 678 cm, se pravi toliko, kakor 23. februarja letos, ko je ta reka prebila nasip. Toda zdaj se ogroženi del nasipa uspešno upira valovom Velike Morave, kar je sad velike požrtvovalnosti enot JLA. Reka še nadalje narašča.

Najvišjo postavko v novembrskem izvozu predstavlja barvasta metalurgija, ki je sama dosegla več kot četrtino vrednosti vsega izvoza v navedenem mesecu iz Slovenije. Izvoz tradicionalnih izdelkov lesa in lesne industrije zavzema drugo mesto. Znano je, da smo lesa in proizvodov lesne industrije izvozili zelo veliko v povojnih letih in so predstavljali v omenjenem času prazaprav hrbtenico našega izvoza. Z omejeno sečnjo se struktura našega izvoza spreminja, hkrati pa smo uspeli plasirati na inozemska tržišča vedno več končnih izdelkov lesne industrije, za kar smo v zadnjem času usposobili več obratov.

Zanimivo je, da smo pričeli letos tudi z večjim izvozom proizvodov črne metalurgije, čeprav v skupni vsoti še ne pomenijo visoke postavke. Tako smo v novembru izvozili proizvodov črne metalurgije za 45 milijonov din. Važen izvozni artikel naše ožje domovine predstavlja tudi aluminij, saj smo ga poslali v inozemstvo za skoraj 90 milijonov din. Zato vidimo, da so investicije, ki smo jih vlagali v preteklih letih v industrijo in modernizacijo in razširitev obratov, prispevale tudi k povečanju vrednosti našega izvoza.

Izvoz iz Slovenije v minulec mesecu v posamezne države kaže,

da usmerjamo največ blaga na naša najbližja tržišča — Avstrijo in Italijo. V Avstrijo smo v novembru izvozili blaga za 215 milijonov din, v Italijo pa za 182 milijonov din. Naj omenimo, da Italija navadno zavzema v slovenskem izvozu prvo mesto. Zanimivo je, da se je na tretjem mestu to pot pojavila Brazilija. V to južnoameriško državo smo izvozili blaga za 161 milijonov din.

PRAVILNIK ZVEZE TRGOVINSKIH ZBORNIC

Predpisan je postopek za priznanje strokovne usposobljenosti v trgovini

Na temelju nove uredbe o trgovanju, s katero je bila pravica za izdajanje predpisov o strokovni usposobljenosti kadrov v trgovini prenesena na Zvezo trgovinskih zbornic Jugoslavije ob pritrditvi zveznega državnega sekretarja za delo in delovne odnose, je Zveza trgovinskih zbornic pravkar izdala pravilnik o strokovni usposobljenosti delavcev trgovinskih podjetij in trgovin. S tem pravilnikom je naposled rešeno tudi vprašanje priznanja kvalifikacije trgovskih uslužbencev, ki se vleče že vrsto let.

Pravilnik vsebuje določbe o tem, kako se pridobi strokovna usposobljenost v trgovini, in sicer posebej za polkvalificirane, kvalificirane in visokokvalificirane delavce v trgovini. Za priznanje usposobljenosti polkvalificiranega delavca zahteva pravilnik osmorno šolo dve leti praktičnega dela. Strokovno usposobljenost kvalificiranega delavca si lahko pridobi delavec z dovršeno strokovno trgovsko šolo ali šolo za vaje v trgovini in gospodarstvu po opravljenem strokovnem izpitu, ki ga lahko opravi tudi polkvalificirani delavec po šestih letih. Kvalificirani delavec v trgovini lahko postane tudi tisti, ki ima dovršeno srednjo šolo in eno leto praktičnega dela ter opravi strokovni izpit, in pa tisti, ki ima nepopolno srednjo šolo ter dve do pet let praktičnega dela pri prodaji (odvisno od let šolanja) in opravi strokovni izpit. Brez izpita si pridobi usposobljenost tisti, ki ima dovršeno srednjo ekonomsko šolo in eno leto prakse.

Strokovna usposobljenost kvalificiranega delavca se prizna tistim, ki opravljajo posle kvalificiranega delavca in imajo dovršeno strokovno trgovsko šolo, šolo za vaje v trgovini in gospodarstvu ali ustrežajočo drugo šolo trgovske smeri, nadalje tistim, ki imajo opravljen izpit kvalificiranega delavca v trgovini ali izpit mlajšega komercialista (gospodarskega poslovođe), oziroma so bili tega izpita opravičeni po državnem organu, prav tako tistim, ki imajo dovršeno srednjo šolo in eno leto praktičnega dela pri poslih kvalificiranega delavca v trgovini, oziroma tisti, ki imajo nepopolno srednjo ekonomsko šolo in dve do pet let praktičnega dela pri poslih kvalificiranega delavca, ter naposled tisti, ki imajo deset let praktičnega dela v trgovini pri poslih kvalificiranega delavca.

Delavci, zaposleni na delovnih mestih kvalificiranega ali visokokvalificiranega delavca, ki ne izpolnjujejo gornjih pogojev, si lahko do konca leta 1957 pridobijo strokovno usposobljenost s tem, da opravijo predpisani strokovni izpit, imeti pa morajo najmanj dve leti praktičnega dela v trgovini.

DNEVNA KRONIKA

Predsednik Tito — častni mesčan Makarske

Na svečani seji občinskega sveta in zbora proizvajalcev Makarske so predsednika republike Josipa Broza Tita proglasili za častnega meščana Makarske. Ta sklep so sprejeli v znak hvalečnosti predsedniku Titu, ker je bil na njegovo pobudo v Makarski za časa bivše Jugoslavije partijski tečaj za najnižji vodilni kader, ki ga je organiziral tov. Edvard Kardelj.

Naše prve rečne pomorske ladje

V »Titovi ladjedelnici« v Kraljevici so včeraj začeli graditi dve rečne pomorski ladji. Vsaka bo imela nosilnost 1100 ton. Naročilo ju je jugoslovansko rečno brodarstvo iz Beograda. Ta ladjedelnica je doslej sklenila pogodbo za gradnjo treh takšnih ladij, s katerimi bo jugoslovansko rečno brodarstvo upostavilo tovrstno prognozo med našimi rečnimi pristanišči in lukami na Bliznjem vzhodu. Te tri ladje bodo izročili prometu 1957. To so prve ladje te vrste v zgodovini naše trgovske mornarice.

Zveznega odbora Socialistične zveze. Prav tako je bila poudarjena potreba po večji dejavnosti vaške mladine, za izboljšanje združništva in kmetijstva na splošno.

Zasedanje Ljudske skupščine Črne gore

Ljudska skupščina Črne gore je sprejela na včerajšnjih ločenih sejah domov več zakonov s področja gospodarstva, in sicer o turističnem taborjenju, krajevnem samoprispevku, občinski taksii, kakor tudi odlok o spremembah in dopolnitvah družbenega plana in proračuna te republike za letošnje leto.

Osnutke teh zakonov je izdelal Izvršni svet Črne gore. Skupščinski odbori so jih kasneje proučili in jih predložili sejmama obbeh domov.

Prvi inženirji s sarajevske Tehniške fakultete

Na Tehniški fakulteti v Sarajevu so včeraj izročili diplome prvim dvajsetim inženirjem, ki so zaključili študij na tej fakulteti. Slovesnosti so prisostvovali podpredsednik Republiškega izvršnega sveta Uglješa Danilović, predstavniki vseh tehniških fakultet v naši državi in drugi. Tehniška fakulteta v Sarajevu je bila odprta v drugi polovici 1949.

Zlatka Priče, ki je razstavil v Sarajevu svoja dela po udeležbi na mednarodni razstavi grafike v Ljubljani. V drugi polovici decembra pa bo začela v Sarajevu posloovati Glasbena akademija. Tako bo dobilo Sarajevo še eno važno kulturno ustanovo.

Pod vodstvom dirigenta sarajevske Opere Mladena Pozajčića je priredila sarajevska Filharmonija v torek 6. decembra IV. simfonični koncert s bogatimi sporedi. Na odru sarajevskega gledališča je nastal zastoj, ker je ves baletni ansambel odpotoval na gostovanje v Švico. Tam je uprizoril »Ohridsko legendo« in še nekater balete.

Iz kulturnega življenja je treba omeniti še sklep Ljudskega odbora sarajevskega okraja o družbenem upravljanju v Narodni knjižnici, Umetniški galeriji, Muzeju in Mestnem arhivu. Če še omenimo, da je začel s Cavattovim filmom »Po potopu delovati obnovljeni kino »Tesla«, ki ima 4000 sedežev. Brez pretiravanja rečemo, da je bila prva polovica decembra v Sarajevu bogata s pomembnejšimi dogodki s področja kulturnega življenja. Lj. R.

Otroške dodatke samo tistim, ki so do njih upravičeni

Ze dosedanje uredbe, ki so uravnavale dodeljevanje in prejemanje otroških dodatkov, so posebevali kot glavni princip dejstvo, da skupnost z dodelitvijo otroških dodatkov upravičencem ne prevzema celotne obveze za vzdrževanje otrok, temveč le pomaža vzdrževati otroke v času šolanja, da se usposobijo za svoj poklic. Na to načelo so ljudje sem in tja pozabljali in močno se je utrdilo nepravilno pojmovanje, da je pravica do otroškega dodatka nekaj samo po sebi umevnega, dolžnost, ki jo ima skupnost za vzdrževanje otrok do določene starosti ne glede na to, ali se šolajo otroci z uspehom ali z neuspehom.

Ze dosedanje uredbe, ki so uravnavale dodeljevanje in prejemanje otroških dodatkov, so posebevali kot glavni princip dejstvo, da skupnost z dodelitvijo otroških dodatkov upravičencem ne prevzema celotne obveze za vzdrževanje otrok, temveč le pomaža vzdrževati otroke v času šolanja, da se usposobijo za svoj poklic. Na to načelo so ljudje sem in tja pozabljali in močno se je utrdilo nepravilno pojmovanje, da je pravica do otroškega dodatka nekaj samo po sebi umevnega, dolžnost, ki jo ima skupnost za vzdrževanje otrok do določene starosti ne glede na to, ali se šolajo otroci z uspehom ali z neuspehom.

Zadnja uredba o otroških dodatkih, ki je izšla letos poleti, pa je to vprašanje že zaostrela, kajti jasno je, da pri velikih stroških, ki jih predstavlja plačevanje otroških dodatkov ni moč ostati brez kontrole, kako se ta sredstva trošijo in ali so res uporabljena za strokovno usposobitev otrok. Ker pri nas nimamo osemletnih osnovnih šol, štejemo nižjo gimnazijo za del osnovnega šolanja, ki naj bi ga otrok opravil do 15. leta. Po zadnji uredbi je zato petnajsto leto starosti meja, do katere prejema otrok upravičenca, ki izpolnjuje potrebne pogoje, otroške dodatke. V kolikor v študiju zastane, bodisi v osnovni šoli ali v nižji gimnaziji, zaradi česar bi potreboval za dokončanje nižje gimnazije več let, ne more stroškov za ta preostala leta nositi država. Pravico do otroških dodatkov za popolno osemletno gimnazijsko šolanje pa je moč uveljaviti šele ob prestopu v višjo gimnazijo, ko praviloma prejema dodatke upravičenec do devetnajstega leta. Tudi kasneje na univerzi so upoštevana prav tako leta, ki jih predvideva reden študij.

Kot skrajne pravice do otroških dodatkov ne moremo smatrati strožje kriterija glede na dohodke iz kmetijstva. Zlasti pri dokazovanju skupnih oziroma ločenih gospodinjstev, če imajo posamezni člani gospodinjstva skupnosti kmetijsko posestvo, je bilo mnogo primerov izigrajanja uredbe, kar naj bi se v bodoče preprečilo. Tu gre za to, da prejmejo otroške dodatke resnično le upravičenci, ki vzdržujejo svoje družine s prejemki, ki jih zaslužijo kot delavci ali uslužbenec, ne pa tudi oni, ki imajo boljši ekonomski položaj zaradi donosov, ki jim ga daje zemlja ali druga imovina. Ne bi bilo pravično, če bi bili njihovi otroci izenačeni pri prejemanju otroških dodatkov, razen tega pa je treba tudi s pravnim dodeljevanjem otroških dodatkov pomagati doseči cilj, da bo zemlja, ki jo posamezniki posedujejo, res intenzivno obdelana. M. N.

V osem tem je jasno poudarjeno stremenje, da se podpre redni študij in doseže pri starih večja skrb za študij otroka. Kot edine izjeme se upošteva pri kriteriju za dodelitev otroških dodatkov le otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki jim je potrebna še večja pomoč skupnosti.

Zaradi dostikrat neupravičene izkoriščanja pravice do otroških dodatkov, kar je za skupnost veliko breme, so najne še nadaljnje spremembe in dopolnitve uredbe v tem smislu, da bodo dodatki dodeljeni po osnovnem načelu, kot pomoč za strokovno usposabljanje otrok ljudi, ki razen svoje zaposlitve nimajo še posebej stranskih dohodkov iz kmetijstva oziroma druge dejavnosti ali imovine.

Prav pri dodeljevanju otroških dodatkov so se dogajale zaradi napačnih podatkov in potrdil velike nepravilnosti, kar ugotavlja pri revizijah večina okrajnih Zavodov za socialno zavarovanje. Vseh nians pogojev, ki govorijo za ali proti upravičenemu prejemanju otroških dodatkov, ni moč spraviti o člene uredbe, zaradi česar je treba mnoge primere posamezno reševati. Razen tega pa

Strokovna usposobljenost za visokokvalificiranega delavca v trgovini se lahko pridobi po sedemletnem praktičnem delu v trgovini (oziroma triletnem za absolvente srednjih šol) v svojstvu kvalificiranega delavca po opravljenem strokovnem izpitu za visokokvalificiranega delavca v trgovini. O priznanju usposobljenosti za visokokvalificiranega delavca se izda diploma. Zveza trgovinskih zbornic Jugoslavije bo izdala še nomenklaturo poslov v trgovini in zahtevano stopnjo strokovnosti za posamezne posle. Ispitno komisijo za kvalificiranega delavca imenuje okrajni ljudski odbor na predlog Okrajne trgovske zbornice, izpitno komisijo za visokokvalificiranega delavca pa pristojni organ republiškega izvršnega sveta na predlog republiške trgovske zbornice. Pravilnik še določa, kaj se priznava za praktično delo v trgovini (idealni pri državnih, državnih, zadravnih in sindikalnih organizacijah, pri interdantskih poslih JLA, čas prebit v NOB, v zaporu kot žrtve fašizma itd.).

V AZNE PREHODNE DOLOČBE
Za delavce v trgovini, ki so že zaposleni, pa so zlasti važne prehodne določbe, po katerih se s posebno preudbo ugotovi kvalifikacija že zaposlenega oseba. S temi določbami je rešeno tudi vprašanje kvalifikacije tečajniškega kadra, ki je bil doslej zaradi nemre postavljanja najboj prizadet. Takih bivših tečajnikov v trgovini je v Sloveniji okrog 2000. Za vsakega delavca, ki je že zaposlen v trgovini, se mora v šestih mesecih ugotoviti strokovno usposobljenost s posebnim odlokom, kar opravijo posebne komisije, in sicer komisije pri okrajni trgovski zbornici za polkvalificirane in kvalificirane delavce (ki jo sestavljajo predstavniki OLO, okrajne trgovske zbornice in okrajnega odbora sindikata trgovskih delavcev) ter komisija pri republiški trgovinski zbornici za visokokvalificiranega delavca (ki jo sestavljajo predstavniki republiškega izvršnega sveta, republiške zbornice in republiškega odbora sindikata trgovskih delavcev).

Usposobljenost polkvalificiranega delavca se prizna vsakemu zaposlenemu, ki je imel do 21. decembra t. l. več kakor dve leti praktičnega dela v trgovini pri poslih polkvalificiranega delavca.

PISMO IZ BOSNE IN HERCEGOVINE

NOVICE IZ SARAJEVA

in razne prevozne storitve, zamerjajo pa proizvodnjo. Socialistična zveza je spriču tega proučila tudi vlogu in nalogo kmetijskih zadrug. Največ zadrug se je usmerilo na trgovino. Kakih 90% denarnih sredstev je vloženih v blagovni promet, samo 10% pa v proizvodno dejavnost.

V odkupu kmetijskih pridelkov sodelujejo zadruge samo z 32%, vse drugo pa odpade v državna podjetja ali še večkrat pa razne nakupovalce, ki jim čisto tudi zadruge prodajajo blago. Posamezne zadruge se ukvarjajo z lesno trgovino in to je njihov glavni poklic. Ne zmenijo pa se dosti za razvoj raznih proizvodnih obratov in predelovanja kmetijskih pridelkov. Velika pomanjkljivost je tudi v tem, da gre dobiček zadrug večidel za kritje primanjkljajev in zrub.

VSAKIDNEJŠI SKRBI SARAJEVCANOV

Sarajevo je imelo nekaj nad 80.000 prebivalcev, zdaj pa jih

ima že nad 140.000. Razumljivo je, da je preskrba važno vprašanje tembolj, ker je mesto navezano na bolj oddaljene vire. Sarajevo nima klavnice, ne hladilnice, ne skladišč za blago, ne dovolj kamionov za prevoz življenjskih potrebščin. Razen tega je omrežje prodajalnih in posameznih panogah trgovine manjše od predvojnega. Mesto preskrbujejo štiri mesarska podjetja, za kurivo sta samo dve podjetji, za sadje in solivje pa tudi samo nekaj. Monopolni položaj nekaj veletrgovin je treba pripisati tudi veliki razliki v cenah, čeprav to ni edini vzrok vsakdanjih skrbi Sarajevčanov.

Vendar pa se prebivalci glavnega mesta BiH po pravici vprašujejo, kako to, da so pitani prašiči po 140 do 170 din, svinjina pa prodajajo v mestu po 340 din. Fižol odkupujejo po 30 do 40 din, prodajajo pa po dvakratni ceni. Podobno je z jabolki, češuljo in drugim pridelki, kajti 90% krompirja za potrebe Sarajeva uvažajo iz Slovenije, zadruga pa se no-

čjejo ukvarjati z »dvojnimi« posli preskrbe mesta s krompirjem, ki je na gorskih področjih zelo dober. V fojniškem okraju bi lahko kontrahirali kakih 150 vagonov krompirja, pa se s tem nihče posebej ne ukvarja.

C preskrbi mesta in zboljšanju dela v trgovini sta razpravljala ondan tudi Ljudski odbor in Trgovinska zbornica. V investicijskem skladu trgovine so zagotovljena sredstva za zgraditev skladišč z obrati za predelovanje kmetijskih pridelkov. Ta sklad znaša 150 milijonov. Podjetje za preskrbo mesta pa dobi v kratkem 28 novih kamionov.

NOVICE V KULTURNEM ŽIVLJENJU

Na področju kulturnega življenja je bilo v prvi polovici decembra več pomembnih dogodkov. Komaj je bila zaključena XVIII. razstava ULUBIH, so odprli v okviru praznovanje 29. novembra razstavo zagrebškega slikarja

Gronchi obišče tudi Kanado

Rim, 24. dec. (AFP). V Rimu potrjujejo, da bo predsednik italijanske republike Giovanni Gronchi...

Uradni obisk italijanskega zunanjega ministra v Indiji

New Delhi, 24. dec. (Tanjug). Tu so uradno objavili, da bo italijanski zunanji minister Gaetano Martino...

Kubiček bo prosil tuje države za kapital

Rio de Janeiro, 24. dec. (AP). Novoizvoljeni predsednik Brazila Juscelino Kubicek namerava prositi tuje države za kapital...

AKCIJA INDIJSKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA NEHRUJA

Resnejši razgovori o razorožitvi

Nehruju je veliko do tega, da bi že opustili splošna »raziskovanja« in »proučevanja« in se lotili stvarnega dela

New York, 24. dec. (Tanjug). V sedežu OZN so z zadovoljstvom sprejeli vesti o akciji indijskega ministrskega predsednika Nehruja...

Jawaharlal Nehru

Večina diplomatskih opazovalcev opozarja, da bi bila takšna akcija ministrskega predsednika Nehruja...

Vodja indijske delegacije Krishna Menon je zagovarjal mnenje, da se je mednarodni položaj že tako izboljšal...

Na podlagi resolucije, ki jo je

Generalna skupščina sprejela na koncu X. zasedanja, bi se moral pododbor razorožitvene komisije...

Smo za nadaljnjo krepitev odnosov z Jugoslavijo

je dejal tajnik romunske delavske stranke Dej

Bukurešta, 24. dec. — Romunska časopisna agencija poroča, da je generalni tajnik romunske delavske stranke Dej izjavil...

O odnosih z Jugoslavijo je Dej med drugim dejal, da je bila ponovna upostavitve prijateljskega sodelovanja...

VRHOVNO KASACIJSKO SODIŠČE V RIMU JE ODREDILO

Obravnava proti bivšim partizanom briško-beneškega odreda bo v Florenci

Ogorčenje med antifašisti v Furlaniji

Trst, 24. dec. — Vrhovno sodišče v Rimu je ugodilo zahtevo javnega tožilca videmskega porotnega sodišča...

Vemo, da sta pretekli mesec predlagala javni tožilec in generalni prokurator, naj bi obravnava proti pripadnikom briško-beneškega odreda...

videmskim porotnim sodiščem lahko privedla do »temnih maščevalnih naklepdov in nekontrolirane reakcije«...

Vest, da je vrhovno kasacijsko sodišče v Rimu določilo porotno sodišče v Florenci, da bo sodilo obtoženim bivšim partizanom...

Sodelovanje Francije pri regulaciji Rumene reke

Pariz, 24. dec. (Tanjug). — Francija je sklenila sodelovati v orjaškem načrtu za regulacijo Rumene reke na Kitajskem...

Največje potniško reaktivno letalo na svetu

London, 24. dec. (Reuter). — Družba za izgradnjo letal »Boeing« je danes objavila v Londonu, da gradi največje potniško reaktivno letalo na svetu...

PREDVOLILNA KAMPANJA V FRANCIJI

Izredno zanimanje volivcev

Včeraj malone 5000 mitingov in zborovanj — Potek el je rok za odpoved predvolilnih koalicij in zvez — Izzivalne akcije pristašev Poujadovega gibanja

PARIZ, 24. dec. (Tanjug). Danes je bilo širom po Franciji prirejenih malone 5000 mitingov in zborovanj...

Poslednje uradne priprave na volitve so že opravili. Sinoči je potekel rok za odpoved predvolilnih koalicij in zvez...

Številni predvolilni mitingi kažejo dve splošni značilnosti — 1. izredno zanimanje volivcev...

Francoski tisk je poln poročil o neredih in pretepih, ki jih povzročajo poujadisti, posebno se na mitingih Mitterandove demokratsko socialno odprniške unije...

nizacije malih trgovcev zaradi razžalitve časti.

Kar zadeva sam volilni boj, je treba poudariti, da se je opoziciji posrečilo vsiliti vladnim strankam svoj sistem kampanje...

SKLEP SIRIJE, SAUDOVE ARABIJE IN EGIPTA

Finančna pomoč Jordaniji

Kairo poudarja, da gre pri tem za rešitev arabskega sveta v celoti

Kairo, 24. dec. (Tanjug). Tu prisojajo poseben pomen sklepu Sirije, Saudove Arabije in Egipta, da bodo ponudili finančno pomoč Jordaniji...

V kairskih političnih krogih poudarjajo, da zdaj ne gre samo za nujnost čimprejšnje pomoči Jordaniji, marveč da gre za rešitev arabskega sveta v celoti...

člani so Turčija, Irak, Iran, Pakistan in Velika Britanija. Sodi-jo, da bi po morebitnem pristopu Jordanije k tej organizaciji prišlo do novega pritiska na Libijo...

zovanje s tujimi državami prek vojaških paktov.

Jordanija, zlasti pa še arabski begunci s Palestine, so po sodbi Kaira zmagali v prvem delu nasprotovanja Bagdadske- mu paktu...

Velika Britanija bo »brez odlašanja« pomagala Jordaniji

London, 24. dec. (Reuter). — Predstavniki Foreign Officea je danes izjavili, da bo Velika Britanija »brez odlašanja« pomagala Jordaniji...

Nepolitični reviji

Washington, 24. dec. (AP). Sovjetska vlada je dovolila razpčevanje ameriške revije »America« v SZ, ki izhaja v ruščini...

Po sporazumu naj bi bili obe reviji strogo nepolitični. Ukvarjali se bosta s kulturnimi in drugim vprašanji, ki se nanašajo na življenje v ZDA in SZ...

Z VSEH STRANI SVETA

SVEDSKA NESREČA LADJE

Stockholm, 24. dec. (AFP). Svedska ladja »Hekens« z nosilnostjo 150 ton, ki je pred nekaj dnevi odplula iz sovjetskega pristanišča Klajpeda...

AVSTRILJA STAVKA

V GOSTINSKIH OBRATIH Dunaj, 24. dec. (AFP). Osebeje dunajskih gostinskih obratov je sklenilo, da bo začelo stavkati dne 27. decembra...

ZDA ŠKODA OB POPLAVAH

San Francisco, 24. dec. (AFP). Ob poplavih, ki so razdejale severni del Kalifornije od zaliva Monterey do Oregona...

CIPER ZAPLEMA OROŽJA

Nikozija, 24. dec. (AP). Spricho preslikave, ki so jo izvedli minulo noč v Famagusti, danes uradno poročajo, da so varnostne enote zaplenile nekaj orožja...

VELIKA BRITANIJA ZELEZNIŠKE NESREČE

London, 24. dec. (AFP). Številne železniške nesreče, ki so se pripetile v zadnjih 48 urah v Veliki Britaniji, so hudo vzmernile uradne kroge...

Tokio, decembra. Zakaj Japonska ni bila sprejeta v OZN? Da se razumemo. Gornjega naslova nismo napisali zato, da bi na senzacionalističen način vzbudili pozornost...

ZAKAJ NI BILA JAPONSKA SPREJETA V OZN?

KDO JE KRIV?

Zakaj prav Japonska?

Ameriški veleposlanik Allison je izrazil japonskemu zunanjemu ministrstvu obžalovanje, toda to ni nikomur dalo nobene satisfakcije...

Toda to omenjamo samo mimogrede. Pač pa je važno vprašanje, zakaj sta izpadli prav Japonska in Mongolija? O Mongoliji je vsaj znano, da ni bila sprejeta zaradi Cangajškovega veta...

Dokaj jasno je, da so uporabili Japonsko kot menjalni drobil nekoga. Te krivde pa ni moč zvaliti ne na Japonsko vlado, ne na nesrečne japonske diplomate...

Japonci so dovolj ponosni, da zavestno ne sodelujejo pri takšni igri, vsekakor pa ne privolijo, da bi jih kdorkoli kotiral »al pari« z Mongolijo...

Med vrsticami

Na ta »prav«, ki je, kakor vidimo, ključna točka tega nerazumljivega dogodka, skuša odgovoriti bistromni komentator velikega »Mainichi« Simbuna...

V tem grmu torej... (toda nikar ničesar ne sklepajmo) Japonci niso radi predmet mešetarjenja. Toda če je bilo kdajkoli kjerkoli napisano med vrsticami, gornji citat pomeni, da Japonska noče, da bi jo obravnavali v kombinaciji z Mongolijo kot njej enako...

Šahovski problem

Svetovno diplomatsko igro čisto primerjajo s partijsko šaho. To primerjavo zlasti omenjajo zadnje dni in posebno v zvezi z gornji opisanim sprejemom šestnajstih figur (ene figure, drugi kmetje) v šahovski organizaciji Združenih narodov...

Na šahovnici je ostalo še nekaj figur in kmetov. Če pustimo ob strani dve Nemčiji v poziciji »pat«, ostane še zanimiv kot šahovnice s petimi kmeti (erna in bela Koreja, črna in bela Vietnam plus famozna Mongolija) in dve veliki figuri: Japonska in Kitajska...

Saj se ne mudi...

Ko je prišla vest o odklonitvi kanadskega predloga za sprejem vseh osemnajstih kandidatov, so na Japonskem reagirali nanjo v glavnem takole:

»Škoda, toda nesreča to ni. Če niso sprejeli nas, vsaj tudi drugih niso sprejeli. A če niso sprejeli drugih, ni nikjer rečeno, da bi morali sprejeti prav nas. Saj se ne mudi...«

Ko pa je prišla takoj za takšnimi komentarji fantastična in presenetljiva vest, da so sprejeli vse, razen Japonske in Mongolije, je Japonska naravnost osupnila. Ostrmeli so ljudje na ulici, po kavarnah, v uredništvih in... (da ne gremo do konca)...

Les in kamenje

Razume se, da so odgovornost prevzeli tudi na Sovjetsko zvezo. Ogorčenje japonske javnosti pa ni prizaneslo niti vladi ZDA, ki se je za sprejem Japonske borila manj, kakor se je ZSSR borila za sprejem Mongolije, vsaj z manj drastičnimi sredstvi.

KAKO REŠITI KOMERCIALNI PROBLEM:

TRIKRAT PREMALO CEMENTA ZA TOLIKO ŽELJA

Verjetno marsikatero podjetje pripravlja za prihodnje leto pretirano visoke potrebe po cementu

Kakor vsako leto doslej, tako se tudi ob koncu letošnjega leta ponavlja v trboveljski cementarni taista podoba. V komercialnem oddelku se je nagradila kopica naročil, želja in potreb po cementu za prihodnje leto. Najpogostejša od vseh, precej iz Jugoslavije, v posebni mapi pa celo vrsta naročil in želja iz Avstrije, Italije, Amerike. Ko seštevamo vse te želje in naročila samo iz Slovenije, nastajemo čez 250.000 ton cementa. Če pristejemo še želje iz drugih republik, nas že številke poženo precej čez 300.000 ton. Da bo podoba popolna, dodajmo še dobrih 300.000 ton, ki bi jih po željah mogla cementarna plasirati v tujino.

Kdo bi zameril direktorju cementarne Venciju Miklavčiču in komercialnemu direktorju Karlu Malovrhju, ko sta ob grmadi teh želja in naročil vznemirjena, nervozna in kakor vsako leto tudi letos spet prekladata vse te želje iz roke v roko. Prav zares da ni lahko biti v takšnem položaju: letna proizvodnja znaša največ do 110.000 ton, a že sama naročila iz Slovenije in drugih republik so trikrat večja. Na izvoz v tujino, ki bi kolektivno prinesel vsaj nekaj deviz, sploh ni misliti.

Med največjimi slovenskimi naročniki so gradbena podjetja, ki žele 80.000 ton cementa, pri čemer pa vsa gradbena podjetja sploh še niso upoštevana. Industrija in reprodukcija terjata okoli 5000 ton. Ceste, železnice in rudniki 18.000 ton. Želj manjših gradbenih podjetij, trgovine, kmetijskih združenj, zadružnih zvez in drugih potrošnikov pa je tolikšna kopica, da bi se v njej le stežka znašli. Kajpada naročil še ni konec, še vedno prihajajo. Slednjič pa je treba pomisliti še na izredna naročila, ki se primerjajo vsako leto in ki so tako nujna, da jih ni mogoče prezreti ali zavrniti.

Ko pregledujemo naročila slovenskih gradbenih podjetij, je na prvi pogled jasno, da je med njimi nekaj takšnih, ki so neodločljiva, ki jih ne bo mogoče »odstriti« niti za tona (hidrocenstra itd.). Med vsi dolgo vrsto pa se lahko ustavitve ob marsikaterem naročilu, ob katerem nastane pomislek, ali je naročilo dobera pretehtano in ali zares ustreza tisti gradbeni dejavnosti, ki jo bo podjetje opravilo prihodnje leto. Med naročili je celo značilen primer, ko se

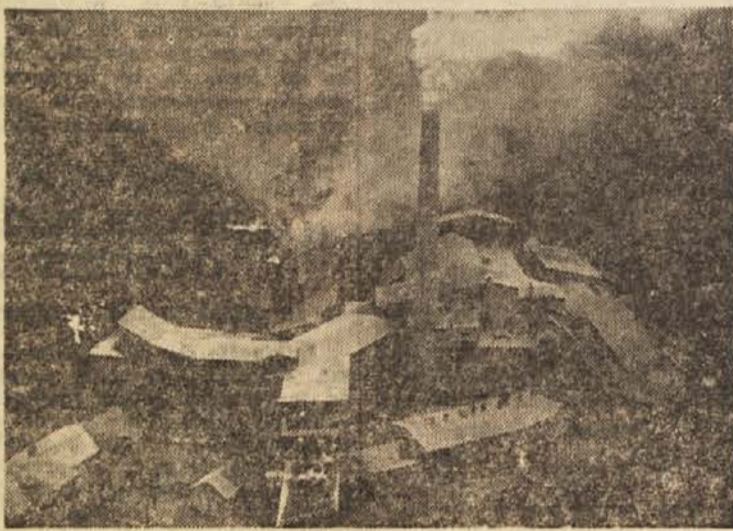
neko podjetje že vnaprej zavaruje pridržkom, kako bi stvar uredili, če bi se vendarle primerilo, da bi prihodnje leto ne potrebovali toliko cementa, kot ga naročajo. Ob takšnih naročilih dobite dokaz, da se še vedno ponekod ponavlja stara praksa, ko so se skušala podjetja s pretiranimi in nerealnimi naročili kritičnega materiala »zasigurati« za vsak primer.

Če primerjamo nadalje naročila iz lanskega leta in naročila za prihodnje leto, dobimo najprej vtis, da marsikje še niti za las niso upoštevali preusmeritve naše investicijske politike, ki je znana že toliko mesecev in o kateri razpravljamo že ves zadnji čas. Tiste načelne meje o naši investicijski politiki v prihodnjih letih so že javno tako jasne in razčiščene, da bi prav vsako gradbeno podjetje moralo točno vedeti, da se bo doslej tako široka gradbena fronta izredno skrčila ter da bodo v bodoče vse investicije temeljito pretehtane in zanje že vnaprej zagotovljena potrebna sredstva. Prav zastran vsega tega so naročila cementa, ki v nekaterih primerih celo presegaajo lanska tembolj nerealna ter jih v mnogih primerih podjetja ne bi mogla niti približno opravičiti z investitorjem, projektom itd. Zatorej pa je tudi razumljivo, da je ob takšnih okolnostih težko vnaprej zagotoviti cement oziroma dati zagotovilo na naročila.

Drugo vprašanje, ki se odpira ob vseh teh željah in naročilih cementa, pa je v najtesnejši zvezi z družbenim standardom, ki ga tako značilno poudarja preusmeritev naše investicijske politike. Če upoštevamo namreč,

da znašajo želje in naročila iz široke potrošnje od 60 do 80.000 ton cementa, potem lahko že na prvi mah ugotovimo, da vlada med potrošniki izredno povpraševanje po cementu. Tiste drobne investicije v stanovanjski graditvi, v kmetijstvu, adaptaciji, popravila itd., vse to je zaradi pomanjkanja cementa že vsa zadnja leta v tolikšni zamudi, da ni prav nič izjemno sedanje stopajevanje v povpraševanju po cementu. Zatorej ne bo prav nič

pretirano, če pravimo, da bo ob letošnjem razdeljevanju cementa treba le najti vsaj nekako približno ravnovesje oz. sorazmerje med naročili podjetij in naročili oz. potrebami široke potrošnje. Najsi je sicer ta zahteva logična in v skladu s preusmeritvijo naše investicijske politike, pa bo vendarle povzročila cementarni velike težave zaradi preproste okolnosti, ki je proizvodnja trikrat premajhna za toliko želja in potreb. (Z)

Trboveljska cementarna

Izkoristimo izredno konjunkturo na svetovnem trgu živega srebra

V skladu z načelom, da je treba v prihodnjem razdobju doseči povečanje industrijske proizvodnje predvsem z rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječih kapacitet in pri tem upoštevati, da se s čim manjšimi sredstvi doseže čim večja rentabilnost, se postavlja vprašanje modernizacije idrijskega rudnika živega srebra. O tem vprašanju objavlja prof. inž. Viktor Fetič v

četrti letošnji številki »Nove proizvodnje« pod naslovom »Idrija zaozasta...« nekaj prav zanimivih podatkov.

Med drugim ugotavlja izredno konjunkturo na svetovnem trgu živega srebra. V mednarodnih strokovnih krogih računajo, da se bo zaradi novih področij uporabe živega srebra (med drugim tudi v zvezi z izkoriščanjem atomske energije) svetovna poraba živega srebra v nekaj letih podvojila. Španci in Italijani so divjo konjunkturo in tekmo v nakupovanju živega srebra temeljito izrabili in pognali ceno od leta 1953 (ko je po končani korejski konjunkturi padla na 62 od 71 dolarjev za jeklenko živega srebra) sredi letošnjega leta na 106 dolarjev. V skladu z rastočimi potrebami narašča tudi svetovna proizvodnja. Ta je znašala leta 1952 5500 ton, naslednje leto 5430 ton, lani že 6608 ton, medtem ko računajo za letošnje leto, da bo prekorajčila 8000 ton. Zlasti Španija in Italija sta močno povečali svojo proizvodnjo, prav tako ZDA, Mehika in Japonska, hkrati pa je proizvodnja Idrije ostala na skoraj neizpremenjeni višini okrog 500 ton letno. Tako je Jugoslavija v svetovni proizvodnji živega srebra zdrknila s tretjega mesta (l. 1952) na peto mesto in že se ji približuje tudi Japonska.

Rudne zaloge v Idriji niso izčrpane. Odkopana ruda sicer postaja revnejša (l. 1938 je imela še 0,89% živega srebra, lani pa 0,40%), so pa na razpolago še

Naša industrija elektromateriala prodira na zunanji trg

Značilen primer, kako se naša predelovalna industrijska podjetja čedalje bolj prizadevajo zagotoviti si trajne možnosti izvoza za svojo presežno proizvodnjo, nam nudi naša industrija elektromateriala. Drobni elektroinstalacijski material je na našem trgu sicer še deloma deficitaren, vendar zmogljivost naših podjetij naglo naraščajo. Domači trg bo kmalu docela zasičen. V trenutku, ko bodo proizvodne možnosti presegle domače potrebe, pa hoče imeti naša industrija že dobro vzpostavljene zveze z zunanjimi tržišči, da bo lahko v celoti izkoristila svoje proizvodne zmogljivosti. Seveda pa uresničenje izvoza ni samo stvar naše industrije, marveč prvenstvena naloga naših izvoznih podjetij.

Odnosi med proizvodnimi in zunanjetrgovinskimi podjetji so se na tem področju v zadnjem času bistveno spremenili. Medtem ko so lani naša zunanjetrgovinska podjetja dajala pobudo za izvoz elektromateriala in jim je letos tudi uspelo izvršiti prve večje izvozne posle, zlasti v deželo Bliznjega vzhoda, se je stvar zdaj v toliko obrnila, da so proizvodna podjetja tista, ki hočejo imeti zagotovljene možnosti izvoza in zahtevajo od zunanjetrgovinskih podjetij celo jamstva, da si bodo leta z vsemi silami prizadevala zagotoviti plasman elektromateriala na zunanjem trgu. To pa seveda ni lahka stvar. V tujini nastopajo s svojimi ponudbami renomirana tuja podjetja. Posamezna, v poštev prihajajoča tržišča je treba torej temeljito obdelovati ter ustvarjane zveze stalno vzdrževati in utrjevati. Pri proizvajalcih in izvoznikih je zato prdno spoznanje, da je mogoče zagotoviti trajne poslovne zveze v tujini le, če se za te posle specializira manjše število zunanjetrgovinskih podjetij, ki naj bi vsako obdelovalo le tržišča

v določenih državah, skratka, da se osvoji načelo rajoniranja tujih tržišč. Tak način poslovanja bi bil tudi v skladu z novimi oblikami in metodami za racionalno trgovanje v tujino, v interesu vsega gospodarstva in skupnosti, kakršne zahteva resolucija IV. plenuma SZDLJ o nalogah gospodarske politike v prihodnjem razdobju.

V okviru sekcije za elektromaterial pri Zunanjetrgovinski zbornici je skupina za izolacijski in instalacijski material na pobudo proizvajalcev začela o tem razpravljati že pred nekaj meseci, v ponedeljek pa je bil v prostorih tovarne »Elmas« v Črnučah skupni sestanek zainteresiranih izvoznih in proizvodnih podjetij ob sodelovanju predstavnikov Zvezne zunanjetrgovinske zbornice, in Zvezne industrijske zbornice, ki je imel nalogo urediti medsebojne obveznosti in dolžnosti v zvezi z izvozom drobnega elektromateriala.

Proizvodnja podjetja, ki so se odločila za najtesnejše medsebojno sodelovanje pri izvozu, so postavila skupno zahtevo po razdelitvi zunanjih tržišč na določena izvozna podjetja, ki naj uredijo za te posle posebno poslovalnico. Prav tako zahtevajo, da se njihov predstavnik lahko udeležuje s posvetovalnim glasom sestankov upravnega odbora sekcije izvoznikov elektromateriala, kadar se razpravlja o izvozu drobnega elektromateriala, in naposled, da izvozna podjetja prevzamejo minimalne obveznosti glede uresničenja izvoza. Svoje zahteve so proizvodna podjetja utemeljila med drugim tudi s tem, da bodo prihodnje leto prvič tudi plansko zadolžena za izvršitev določenega kontingenta izvoza.

V obsežni razpravi, v kateri je bil sporen le obseg zahtevanega jamstva, je bilo ugotovljeno, da je za uspešno uresničenje izvoznih nalog na področju drobnega elektromateriala dovolj, če se s temi posli ukvarjajo največ tri izvozna podjetja, ki naj vsako obdeluje določeno število držav. Na sestanku so se naposled proizvodna in izvozna podjetja sporazumela v naslednjem: Predlog proizvajalcev glede izvoza v višini najmanj 100.000 dolarjev sprejmejo izvozna podjetja kot moralno obveznost, da bodo ta izvoz v letu 1956 tudi izvršili. Proizvodna podjetja (Elma, Elip in Kontak) so sklenila zaupati ta izvoz podjetjem Jugoelektro, Ferimopt in Mašinolimpex, kot izključnim izvoznikom v države, ki jih bodo proizvajalci na enem izmed naslednjih sestankov razdelili med ta tri podjetja. Pri tem ni treba, da bi bile obveznosti izvoznikov docela enake, marveč bodo odvisne od držav, ki jim bodo dodeljene. Tekoči posli, o katerih so proizvodna podjetja obveščena in se naslanjajo na obstoječe pogodbe z ustreznimi proizvodnimi podjetji, se imajo seveda izvršiti do konca. Proizvodna podjetja bodo obvestila vsa zainteresirana izvozna podjetja o sprejetem skupnem sklepu glede razdelitve držav in bodo na tej osnovi sklenila z izvoznimi podjetji interne pogodbe. S.

IZ PROBLEMATIKE NAŠE PREHRANE

Topel obrok hrane med delom ne sme biti zgolj socialna podpora

Na posvetovanju o prehrani prebivalstva v Sloveniji smo slišali precej pohvalnih mnenj o obratih, ki so uvedli pripravljane tople obroke za malice delavcem.

V Mariboru, Kranju in drugih industrijskih središčih so po tovarnah, kjer pripravljajo toplo hrano, ugotovili že v razmeroma kratkem času prednosti, ki jih ima takšna skrb za delavce. Uspehe so zabeležili pri dvigu storilnosti, zmanjšalo pa se je tudi število obolenih. Verjetno bi bilo s točnim navajanjem padca odstotka bolnih sedaj še preuranjeno pisati, toda, nedvomno vpliva uživanje tople hrane med delom na odpornost delavcev in jim zagotavlja boljše kondicijo. To velja še posebno za delavce,

ki prihajajo v tovarno bolj od daleč in ki jih tudi po delu čaka dolga pot do doma.

Ustregle pa so tovarne z uvedbo enolončnic še posebej delavkam. To je pokazala tudi anketa. Mnoge samske delavke imajo namreč zelo neurejeno prehrano, ker se ne poslužujejo menz, pač pa si same po delu na hitro pripravijo zasilno kosilo. Ker po večini tudi delavke, ki imajo družino in otroke same pripravljajo po delu kosilo, oziroma večerjo, jim je v veliko olajšanje, če lahko vzamejo v tovarni en ali dva topla obroka enolončnice za domov, kjer hrano pogrejejo, da otrokom ni treba lačnim čakati, vse dokler ni pripravljeno kosilo.

Toda, kakor je opravljeno propagiranje, naj bi uvedle enolončnice vse tovarne, kjer je imajo možnost, da pripravijo toplo hrano, ne bi smeli slediti tistim posameznim primerom, kjer so vodstva podjetij smatrala uvedbo enolončnic kot izključno socialno akcijo. Tako zaračunavajo v nekaterih podjetjih topel obrok delavcem samo formalno — z 20 ali 30 dinarji, čeprav je hrana, ki jo nudijo, dosti več vredna. Vprašanje je, iz kakšnih fondov krije podjetje dejanske stroške za to hrano. Toda naj so že vpisani stroški na ta ali drug račun, se vendarle krijeta za takim postopkom dva problema. Prvič ne more nihče jamčiti, da to ne obremenjuje materialnih izdatkov podjetja, kar nato vpliva na ceno proizvoda, ki ga tovarna izdeluje, in zmanjšuje standard ostalih delovnih ljudi. Drugič pa predstavlja hrana, ki jo podjetja nudijo izpod lastne cene, določeno obliko zvišanja plač, ki ni vsklajena s stimulativnim pojmom, da se plača dvigne v sorazmerju z večjo storilnostjo.

Naša skupna skrb je, da vstopov povečujemo intenzivnost in uspešnost dela, ker bo samo s porastom dobrin moč na splošno dvigniti življenjsko raven delovnih ljudi. Ta cilj pa samo prikrivamo, če skušamo zgolj v osamljenih primerih in za posamezne kolektive izboljševati življenjski položaj z dajanjem socialnih podpor, namesto da bi se ves kolektiv trudil, da z dvigom storilnosti doseže večje plemke. V takem primeru tudi ne

bi bilo kršeno sorazmerje med kupno močjo in fondom dobrin.

Druga stvar pa je, če se vodstvo podjetja zaveda, da nudi enolončnico svojim ljudem ali hrano v menzi poceni tako, da poskrbi v dobro organizacijo pri nabavi in pripravi hrane, za nizke režijske stroške itd. Dalje bi bilo koristno, če bi se podjetja tudi sama zavezala za osnovanje menz in kuhinj, ki bi morda za več kolektivno skupno pripravljale hrano, da bi jo delavci odnašali na dom, ker bi bila tako cenejša. Se druge oblike so, s katerimi je moč dejansko pomagati ljudem, da si uredijo in izboljšajo prehrano, iznajdljivost pri tem pa je samo koristna. M. N.

»Bil je že zadnji čas, da takšni odidejo iz naših vrst«

Nekaj značilnih primerov iz trboveljskega premogovnika, kjer je delavski svet ob podpori in v soglasju z vsemi zavednimi delavci začel odločno reševati vprašanje nepotrebne delovne sile

Navedli bomo nekaj značilnih primerov o nepotrebni delovni sili v trboveljskem premogovniku, kjer je začel delavski svet reševati to vprašanje na odločen in korenit način ter pri tem že zabeležil dokaj vidne uspehe.

S prvim decembrom so v premogovniku odpustili na odpovedni rok 35 delavcev, tistih najbolj značilnih izostankarjev, nedisciplinirancev, stalnih nezdornih in rednih bolnikov, med njimi nekaj takšnih, ki imajo na leto od 90, sto ali še več izostankov.

Podrobnejša presoja, kdo in od kod so pravzaprav ti ljudje, kaže med njimi na izrazite primere tiste kmečke delovne sile, ki je prišla v premogovnik brez ekonomske potrebe. Nekateri imajo domačije in svojo zemljo ali pa so s takšnih kmetij, od koder bi jim ne bilo treba »bežati« v industrijo. Zagodili so se v delovni kolektiv, vlečejo mezdo, z doma dobivajo jedačo in pijačo, se poslužujejo pravic socialnega zavarovanja itd. (Mimogrede: v Sentjanju so med podobno kmečko delovno silo odkrili celo močnega kmeta, ki je dal svojo kmetijo v najem hlapcu in deklji).

Letni pregled o delavnosti te delovne sile daje porazno sliko.

Navadno začno s »plavimic«, ki se iz meseca v mesec po število stopnjujejo. »Plavimic« se pridružujejo nato nezgodni bolniški dnevi ali pa redni bolniški dnevi. Značilno je to, da eni ali drugi bolniški dnevi sledijo neposredno »plavimic« dnevom. V bolniških dneh jo potegnejo domov na kmetijo. Ko se vrnejo, se stvari nadaljujejo. Ker imajo z doma materialno zaslonbo, niso v težavah zastran prehrane, a tudi pijača jim obilno teče in v obilni meri povzroča »plavice«. Tako se vrsti podoba iz meseca v mesec, ob koncu leta pa se je nabralo 60 do 80 in čez 100 izgubljenih delovnih dni. Vse te izgubljene delovne dni pa so zaupne morali delati marljivo in zavredni delavci. Na splošno vzeto: mentaliteta teh poidevcev je tako značilna, da je ni mogoče prikriti z nobenim izgovorom.

Kot izrazit primer takšne delovne sile navajamo vozača na hrastinskem obratu, Jožeta Blažiča, kmečkega sina iz Dobrine pri Ptujju. Po zapisniku naj vam svojo zgodbo pove sam:

»Ko sem se 16. novembra t. l. vračal iz Laškega, kamor sem šel zase in za nekega svojega tovariša po gumijaste škornje, sem si med vožnjo na železnici pri

zapiranju vrat malo pritisnil prst. Nato sem šel drugo jutro k ambulantnemu zdravniku, ki mi je dal 3 dni bolniškega dopusta. Ker pa sem menil, da je to premalo in sem hotel imeti večdnevni bolniški dopust, sem se po povratku v samski dom, kjer stanujem v sobi št. 14, dogovoril s tov. Kokaljem, da me po bolečem prstu udari še z roko, da bi bila na ta način poškodba še večja. Prst sem nastal na ogrodje centralne kurjave. Ker pa sem imel občutek, da se prst s tem udarcem ni dovolj poškodoval, sem nagovoril tov. Kokalja, naj me bolj močno udari s kakim trdim železnim predmetom, ker se bo prst nato verjetno zlomil. Kokalji je nato prinesel železen kavelj, jaz pa sem prst nastal na železni rob postelje, nakar me je Kokalji s kaveljem močno udaril po prstu. Vse to sem storil zaradi tega, da bi s to poškodbo dobil daljši bolniški dopust. Ambulantnemu zdravniku, pri katerem sem bil že prejšnji dan zaradi pritisnjene grude prsta, pri ponovnem pregledu po namerni poškodbi nisem povedal, kako je prišlo do poškodbe, ampak sem le omenil, da me prst bolj boli. Prav tako pa sem prvi vzrok poškodbe zamolčal tudi pri zdravniku v tr-

boveljski bolnišnici. Res je, da sem omenjenega dne tudi tovariša Kamenčiča nagovarjal, naj me udari po prstu, kar pa je ta odklonil. Izjavljam pa še, da smatram za sokrivca v tem dejanju tudi tov. Kamenčiča, ki mi je takrat izjavil, da si bo zlomil roko, da bo prišel do bolniškega dopusta in bo šel lahko domov.«

Izpoved, ki ne potrebuje nobenega komentarja. Blazina je po izvršenem dejanju dobil na roko mavec in se mirne duše odpeljal na kmetijo na »zasluženi« večtedenski bolniški dopust.

Ukrep, ki sta ga delavski svet in upravni odbor postavila zoper takšno delovno silo, je popolnoma umesten. Soglasje in odobranje vseh zavednih delavcev pa priča, kako je takšno čiščenje neogibno potrebno. Ze ob prvem odpustu so se pokazale zaželene posledice. Dva dni pred odpovedjo tej delovni sili še kaže knjiga o izostankih stanje: 28. nov. 56 izostankarjev in 1. dec. 33 izostankarjev. Ali že naslednji dan se je število izostankov presenetljivo znižalo: 2. dec. je padlo na 11, 6. dec. na 10, naslednji dan na 8, zatem 4, 9. dec. samo dva izostanka, 10. in 11. dec. pa sploh ni bilo nobenega neopravičenega izostanka.

Za konec pa še značilen odmev iz delavskih vrst na sindikalnem sestanku: »Bil je zadnji čas, da takšni odidejo iz naših vrst!« (Z)

Novo fosfatno gnojilo

Tovarna dušika v Rušah je zadnja leta precej napredovala v proizvodnji umetnih gnojil. Ne samo da izdelava vsako leto več gnojil, temveč je v letošnji jeseni pripravila za polkuso 50 ton novega fosfatnega gnojila. Prihodnje leto bodo učinek tega umetnega gnojila preizkusili na raznih poljih. Če bo povečani pridelek v skladu s proizvodno ceno, bodo taka gnojila začeli proizvajati v večjih količinah. Proizvodni proces v podjetju se je namreč obnesel. Novo fosfatno gnojilo proizvajajo v posebni električni peči.

Ob Novem letu bodo obiskali bolne člane svojega kolektiva

V Železarni Štore je bil nedavno tega razširjen plenum sindikalne podružnice. Člani so razpravljali o predlogu proračuna in o gospodarskem stanju v letu 1955/56 in o obisku bolnih članov kolektiva ob Novem letu. Ugotovili so, da je podružnica dobro gospodarila, članstvo pa se zavzema, da bi v prihodnjem letu povečali vsoto za socialno pomoč članstvu, za športno in prosvetno dejavnost ter za politično in ekonomsko vzgojo. Prav tako so člani želeli, da bi sindikalna podružnica tudi prihodnje leto posredovala pri merodajnih forumih, da bi tudi prihodnje leto bilo mož dajati članom prispevek za letni oddih. Hkrati so na sestanku sklenili, da bodo ob Novem letu obiskali vse bolne člane, tistim ki so pri vojakih, bodo pa poslali pismeno nevolatno čestitko. M. J.

LETNI OBČNI ZBOR KOPRSKEGA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

GLAVNO: ZBOLJŠATI GOSPODARJENJE

V marsikaterem podjetju se sindikalne organizacije niso kdo ve kako zmenile za delo samoupravnih organov, za njih slabo povezanost z volivci in nepotrebnopolitično pa strokovno izobraževanje članov delovnih kolektivov

Na letnem občnem zboru Občinskega sindikalnega sveta v Kopru v petek je beseda tekla predvsem o dobrih in slabih straneh gospodarjenja v industrijskih, trgovinskih, obrtnih, gostinskih in drugih podjetjih ter o deležu sindikalnih podružnic pri usposabljanju delavcev in uslužbencev za razpravljanje in sklepanje o razmerah v njih, dalje pri uveljavljanju zakonitosti in krepitvi organiziranosti gospodarskih organizacij sploh. Ker pa bi težko namerakar poročali o vsem omenjenem, bomo v tem sestavku zapelj del važnejših ugotovitev letošnjega predsednika sveta Stojana Cinka.

Dosodanji uspehi organov delavskega samoupravljanja na področju koprške komunekazejo, da so bili člani delavskih svetov in upravnih odborov v glavnem kos svojim nalogam. K temu so vsekakor pripomogle tudi aktivnejše sindikalne organizacije, ki so v precejšnji meri opustile formalizem in se lotile konkretnije obravnavanja vsledenjih vprašanj najrazličnejše narave. Vendar razen ugodnih rezultatov so tu hkrati pomanjkljivosti, ki v pomembnem delu podjetij utoegnejo močno zavreli razvoj samoupravne dejavnosti.

Gre predvsem za nekakšno ograjenost vodstev nekaterih gospodarskih organizacij, ki delavske svete jemljejo zgolj kot organe, ki pač morajo biti, ker je takšna naša ureditve. Zato jim mdo pravega sodelovanja z njimi pri ukrepanju o proizvodnih, finančnih in drugih zadevah. Niso redki primeri »pozabljivosti« vodilnega upravnega osebja glede tega, da je delavski svet prava prav najvišji organ kolektiva. Tako so v podjetjih Intererropa in Vimo mimo njegovih sklepov najemali večmilionjske investicijske kredite. Na moč škodljivo pa so ravnali v tovarni Istra. Ker pristojni organi niso mogli ugoditi njihovi prošnji za obratni kredit, so pred kolektivom skušali zvaljati krivdno za morebitno odslovitve večjega števila delavcev na višja oblastva, vtem ko niso omenili pomanjkljivosti svojega komercialnega in računovodskega poslovanja kot glavnih vzrokov neurejenih razmer. Hkrati nekateri direktorji vsiljujejo svoje voljo upravnim odborom, da bi preprečili primerno kontrolo. Posamezni vodilni uslužbenci pa nasprotujejo zaposlitvi ljudi, ki jim spričo dobrih moralopolitičnih vrlih niso pogodu. Tak primer so zabeležili v podjetju Intererropa.

Medtem ko so se delavski sveti v večjih gospodarskih organizacijah vendarle povečini zadovoljivo uveljavili, pa je kolektivno upravljanje obrtnih delavnic in gostiše skorajda zgolj na papirju. Pri Mestnem podjetju lo-

kalnega gospodarstva v Kopru se je članom kolektiva poserečilo črtati neke nepravilnosti z dnevnega reda šele po večkratnih intervencijah, a nekateri upravni gostiše ravnajo nekako tako, ko da pri njih ne gre za kolektivno upravljanje obratov, marveč za privatne gostilne.

Vse navedene pomanjkljivosti so prav gotovo tudi sad pasivnosti prizadetih sindikalnih organizacij. Če bi njih sodelovanje s samoupravnimi organi bilo tnejše, vzgojna dejavnost med članstvom pa občutnejša, bi bilanca skupnega dela bila vsekakor znatno ugodnejša. Potem bi bržčas odpadla tudi ugotovitev, da so številni člani posameznih sindikalnih podružnic zavrčali razprave o delu vodstva podjetja, češ da takšne reči sodijo izključno v pristojnost delavskega sveta in upravnega odbora. Vsekakor pa del krivde bremenja samo občinsko sindikalno vodstvo, ki ni pravočasno uvidelo, da marsikatera organizacija ne bo zmogla svojih nalog. V nasprotnem primeru bi se v Pralnici in kopalnici v Kopru nemara le izognili pomanjkanju surovin in odpustitvi manjšega števila delavcev. Prav tako bi s skupnimi močmi povsem verjetno premagali mrtvilo, ki vlada v tovarni Istra, kjer vodstvo podružnice letos ni organiziralo niti enega množičnega sestanka zaradi razprave o perečih vprašanjih podjetja in zaradi prepotrebnega vplivanja na sedemčlanski samoupravni organ, ki sploh ni bil seznanjen s svojimi dolžnostmi. Skratka: neprimerno več ho treba storiti za krepitve sodelovanja med volivci in delavskimi sveti in narobe ter med organi delavskega upravljanja in upravni podjetji. Poslej vodilni uslužbenci bržkone ne bodo več zametavali koristnih pobud članov delavskih svetov in upravnih odborov, poslej pa ho v področju koprške komunee neprimerno več takšnihle ugotovitev.

V podjetjih De Langlade, 1. maj, Globus, pri Okrajnem vodovodu in Hotelu Triglav in še povod tam, kjer samoupravni organi in upravno osebje delajo z roko

v roki, so člani kolektiva vselej dodobra in pravočasno poučeni o vseh važnejših ukrepih, pa so zato naloge boljše izpolnjene. Drugod se delavski sveti krepko spoprijemajo z nepravilnostmi, uveljavljajo varčevanje, se upirajo neupravičenemu dobičkarstvu. Tako se je delavski svet podjetja Mesopromet v Kopru odločil za znižanje prodajne cene za 20 dinarjev pri kilogramu. Koprška tovarna pohištva Stil bo svoje izdelke nudila poceni, čeprav bi jih spričo tržne konjunkturre mogla podražiti. Upravni odbor gradbenega podjetja 1. maj v Kopru je v družbenem planu za prihodnje leto predvidel minimalni dobiček, kajti vodilo kolektiva bo zidanje stanovanjskih stavb po zmernejših cenah — seveda ob smotrnejši in racionalnejši dejavnosti, varčevanju gradiva, pravilnejšem čuvanju strojev in materiala.

In ob vsem doslej zapisanem kaže omeniti še to, da so zadovoljivi uspehi in dokajšen red doma v podjetjih, kjer so člani kolektiva na pobudo sindikalne organizacije segli ob volitvah delavskih svetov po drobnem situ, neuspeli in nered pa tam, kjer so predvolilno dejavnost zamenjali in prepustili izbiro članov najvišjega organa svoje gospodarske organizacije bolj ali manj slučajnostnim posegom. Vj. K.

Odobritev investicijskih programov devetim podjetjem

Gospodarski svet okrajnega ljudskega odbora v Kopru je te dni potrdil investicijske programe devetim podjetjem koprškega okraja. Med drugim so odobrili investicijski program Zdravstvenega doma v Izoli, ki bo investiral 27 milijonov dinarjev za ureditev ambulante in zimskega kopalnišča, podjetju Riba v Izoli pa 20 milijonov dinarjev za nabavo ribiške opreme. Investicijski program so odobrili tudi OLO Koper v znesku 16,5 milijona dinarjev za izgradnjo šestih ribiških ladij, tovarni ELMA v Smarjah pa 12 milijonov dinarjev za izgradnjo vodovoda.

Ustanovni občni zbor stalne turistične konference

Te dni se je v Kopru zbralo 70 delegatov turističnih društev iz Postojne, Ilirske Bistrice, Pivke, Divače, Sežane, Kopa, Portoroža in Pirana, ki so v imenu nad 1400 članov Turističnega olepševalnih društev ustanovili stalno turistično konferenco koprškega okraja.

Referenci so ugotovili, da ima koprski okraj velike možnosti turističnega razvoja. Ker se turistični promet v okraju iz leta v leto veča, bo seveda treba posvetiti večjo skrb povečanju nočnihskih in gostinskih kapacitet ter zboljšati strokovne sposobnosti kadra. V bližnji prihodnosti pa treba tudi ustanoviti okrajni turistični urad, ki bo s prospekti in z drugimi propagandnimi sredstvi opozarjal domače in tuje turiste na turistične privlačnosti okraja. Razen tega bo potrebno razširiti mrežo turističnih društev in sekcij, organizirati več predavanj in filmskih predstav ter popularizirati turizem po tisku in radiu.

Pomemben sklep za napredek gostinskega kadra so sprejeli te dni na seji občinskega ljudskega odbora v Piranu. Ustanovili nameravajo gostinško šolo v prostorih piranskega hotela Metropol, ki zadnja leta ni bil rentabilen. Po zamisli občine bi poletni hotel še vedno lahko uporabljal kot gostinski obrat, pozimi pa bi v njem prirejali tečaje za nekvalificirane gostinske kadre.

Koprška občina te doslej realizirala 92 odstotkov predvidenih dohodkov

Koprška občina je v prvih enajstih mesecih letos realizirala 92 odstotkov dohodkov, predvidenih po planu (216

Cebelarški tečaji na Tolminskem

V sporazumu s čebelarškim odborom pri Glavni zadrugi zvezi LRS je prejel čebelarški odbor pri OZZ v Sempetru pri Gorici od 3. do 17. decembra dvodnevne čebelarške tečaje pri Kmetijskih zadrugah v Idriji, Otaletu, Cerknem, Mostu na Soči, v Grahovem ob Bači, Kobaridu in Bovcu. Pri vseh zadrugah se je udeleževalo tečajev lepo število čebelarjev, ki so z velikim zanimanjem poslušali strokovna predavanja tovaršev Kobala in Martelanca. Zlasti so z veliko pozornostjo sodelovali pri praktičnem kuhanju voščin. Prepričali so se, da so zaradi nepravilnega kuhanja zgubili mnogo dragocenelega voska v škodo sebi in skupnosti. Pri vseh tečajih so čebelarji želeli, da bi čebelarški odbor pri OZZ v Sempetru pri Gorici tudi v bodoče prirejal take poučne tečaje.

Inozemski kupci hvalijo kakovost blaga tekstilne tovarne v Ajdovščini

Ob zadnjem obisku direktorja izvoznogovoznega podjetja »Jugotekstil« iz Ljubljane tov. Kodole v Franciji ter ob prisotnosti generalnega tajnika Zdruzenja podjetij tekstilne industrije FLRJ inž. Zitnika, so francoski kupci izrekli več laskavih pohval o kakovosti, solidnosti in drugih vrtilnih izdelkov tekstilne tovarne v Ajdovščini. G. Schofer, šef znanega francoskega tekstilnega kombinata v Milhusu, ki predeluje surovno tkanihno tkanino ajdovske tovarne, v začetku skozaj ni mogel verjeti, da naša država takšno blago sploh izdeluje. Dejal je, da je iz svojih številnih podružnic po vsej Franciji poklical vodilne tehnike in jim na vzorcu iz Ajdovščine pokazal, kako je treba surovo tkanihno tkanino pravilno odtkati.

Podjetje »Jugotekstil« je te dni prejelo posebno pohvalo od Allied Commercial Exporters Ltd. iz Londona o odlični kakovosti surove bombažne tkanine znamke »Mitja«. To priznanje je še pomembnejše, ker prija je domovna tekstilna industrija in od podjetja, ki danje vse uvožene surovine v predhodnem strokovni pregled nekaj v ta namen posebej specializirani angleški ustanovi. Gornja londonska tvrdka menda doslej ni posebej pohvalila še nobene surovine za tekstilno industrijo, ki jih uvažna domlja z vsega sveta.

Delovni kolektiv tekstilne tovarne v Ajdovščini je bil doleal znan po svojih številnih uspehih v prizadevanjih za povečanje proizvodnje ter pravnem delu organov delavskega samoupravljanja. Zato je tembolj razveseljavajo, da so se sedaj tem vrli nam pridružila še laskava priznanja inozemskih kupcev o visoki kakovosti njenih proizvodov. M. D.

milijonov dinarjev). V istem razdobju je imela 225 milijonov dinarjev izdatkov, ali 66 odstotkov predvidenih po planu.

Posamezne dejavnosti so se letos zelo razširile. Tako se je zvišalo število gostinskih obratov v primerjavi z lanskim letom za 13, za prav toliko pa se je zvišalo tudi število obrtniških delavnic. Posebno skrb je občina povelila izgradnji stanovanj, saj je trenutno v gradnji 240 stanovanj in samskih sob. Večidel stanovanj bodo dogradili do konca leta in v začetku prihodnjega leta.

Premalo telovadnih ur na šolah

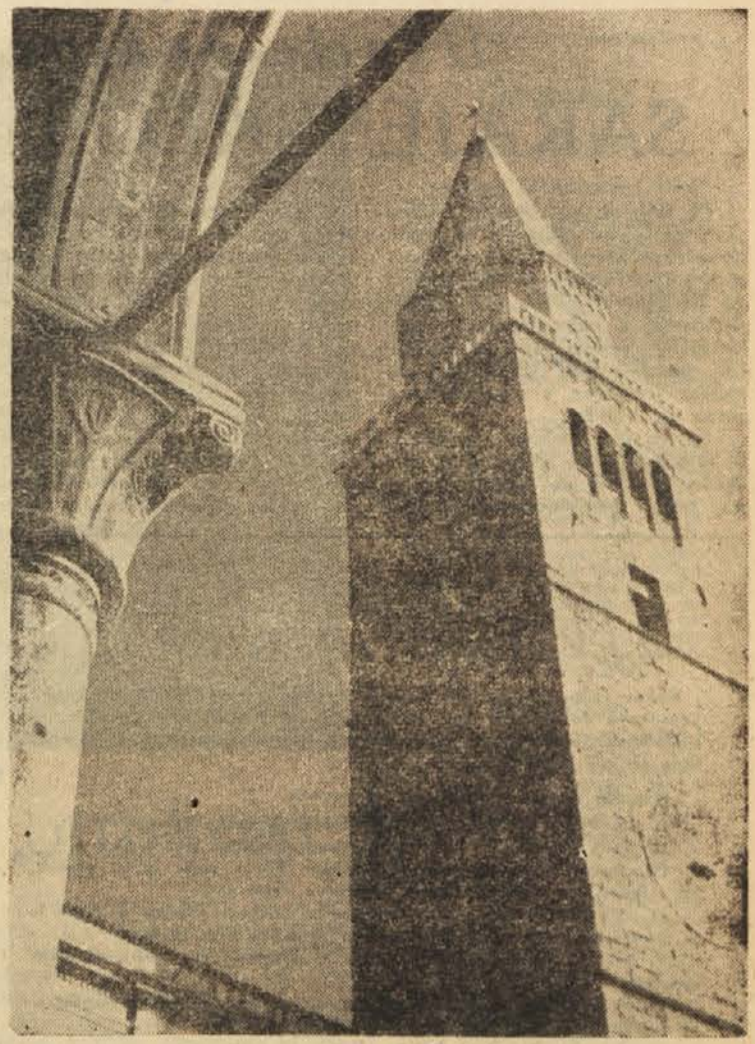
Na zadnji seji Sveta za telesno vzgojo pri OLO Koper so obravnavali med drugim tudi vprašanje telesne vzgoje na šolah. Razprava je pokazala, da je največ težav zaradi pomanjkanja telovadnic in strokovnih učiteljev. Zlasti pereče je stanje na podeželju, kjer si bodo skušali pomagati tako, da bodo sporazumno s kmetijskimi združenji uporabljali za telovadbo nekatere dvorane zadrughih domov.

Na seji so sklenili priporočiti šolam, naj ob zaključku šolskega leta pripravijo telovadne nastope, s katerimi bi popularizirali telesno vzgojo. Občinski svetom pa bodo pripravili ustanovitve občinskih svetov za telesno vzgojo, ki bodo skrbeli za razvoj telesne vzgoje na njihovem področju.

Okrajni odbor Prešernove družbe

Predstavniki poverjenstev Prešernove družbe iz vseh krajev koprškega okraja so v petek ustanovili v Kopru okrajni odbor Prešernove družbe, ki bo skrbel za širjenje knjižnih zbirk te ustanove.

Pobudo za ustanovitev okrajnega odbora Prešernove družbe je dal okrajni odbor Socialistične zveze.

Motiv iz Kopra

ZMANJŠANJE STROŠKOV IN VEČJA IZBIRA BLAGA

glavna smotra nove reorganizacije trgovske mreže v murskosoboškem okraju

Ko je Okrajna trgovinska zbornica v Murski Soboti analizirala poslovanje trgovinskih podjetij in samostojnih trgovin v Pomurju, in ko je o tem razpravljati tudi Svet za gospodarstvo pri Okrajnem ljudskem odboru Murske Soboti, so prišli do zaključka, da bo v organizaciji trgovske mreže treba narediti nekatere spremembe. Razlike v višini blagovnega prometa, ki so ga naredile trgovine v devetih mesecih letošnjega leta na posameznem področju, so tako velike, da jih ni mogoče popajustiti z različnimi dohodki prebivalstva. Za primerjavo lahko služijo štiri občine, kjer so včasih bili sedeži okrajcev. V murskosoboški je bil promet na prebivalca najvišji in sicer 59.780 din, v Ljutomeru 30.555 din, v radgonski 16.608 din in v lendavski samo 14.575 din, čeprav imajo močno industrijo in mnogo delavcev. Vzroke za tako majhen promet v nekaterih občinah je treba iskati tudi v trgovski mreži.

Proučevanje organizacije trgovske mreže in preskrbe potrošnikov je pokazalo, da je bil najslabši promet tam, kjer imajo trgovska podjetja in trgovine monopolni položaj, ali pa zaradi velike razdrobljenosti na male trgovine nimajo večje izbire blaga. V prvem primeru težijo k višjim cenam, ker v bližini nimajo konkurence, v drugem pa zvišujejo cene zato; ker so stroški sorazmerno s prometom večji kot v drugih trgovinah. Nekatere majhne trgovine, ki so jih uredili po lamski reorganizaciji, so se torej pokazale kot neuspešne. Razen sorazmerno visokih stroškov je v takih trgovinah tudi težavna družbena kontrola in ne morejo zbrati dovolj investicijskih sredstev za ureditev svojih lokalov.

Svet za gospodarstvo pri okrajnem ljudskem odboru je sklenil, da bo treba na novo reorganizirati trgovsko mrežo, ki naj bi odpravila navedene in še nekatere druge napake. Okrajna trgovinska zbornica v Murski Soboti pa je izdelala podrobne predloge, ki jih je dostavila svetu za gospodarstvo pri okrajnem ljudskem odboru in občinskimi ljudskimi odbori, ki so pristojni za reorganizacijo trgovin. V predlogih za združitve so zajete tudi majhne trgovine kmetijskih zadrug. Ponekod pa bo treba ustanoviti tudi nove trgovine in trgovska podjetja, kot na primer v Ljutomeru, kjer jih sedaj imajo samo 6, včasih pa so jih imeli 17.

Na I. gimnaziji v Mariboru najštevilnejša družina Počitniške zveze Slovenije

Okrajni odbor Počitniške zveze v Mariboru pripravlja že sedaj načrt za prihodnje šolske počitnice. Na otoku pri Rovinju bodo priredili taborjenje. V tem času pa prirejajo tudi razna predavanja po družinah o preteklih počitniških akcijah. Pripravljajo se pa tudi na občne zборе, ki bodo konec tega meseca. Na I. gimnaziji so ga že imeli. Ta družina je najštevilnejša v Sloveniji. Steje skoraj 400 članov. Za prihodnje leto so si napravili načrt — potovanje v Italijo. V ta namen so izbrali pripravljali odbor, v katerem so tudi starši dijakov. P. V.

Lutkarski tečaj

Od 6. januarja do 8. januarja prihodnjega leta bo v Mariboru lutkarski tečaj, ki ga organizira Svet Svobode in prosvetnih društev okraja Triglav. To bo poglobitveni tečaj za aktivne lutkarje, pa tudi za začetnike in za lutkarje, ki igrajo z marionetami. V dvodnevem tečaju bodo predelali naslednja poglavja: lutkovno gledališče, ročne lutke, obleke za ročne lutke, tehnika gibanja lutke, lutkovne igre in praktične vaje na odru. V tem času si bodo udeleženci lutkarskega tečaja tudi lahko ogledali lutkovne predstave MLG iz Ljubljane, ki bo gostovala v Mariboru. Tečaj bo v prostorih Centralnega lutkovnega gledališča v Mariboru. D. M.

17. Reorganizacijo trgovin bo treba izvesti čimprej.

Okrajna trgovinska zbornica v Murski Soboti pripomaga tudi ustanavljanje potrošniških svetov, ki bi poslovanje trgovin kontrolirali, hkrati pa tudi pomagali odpravljati razne težave. V Murski Soboti so že izvolili člani potrošniških svetov, ki bodo začeli delati po reorganizaciji trgovske mreže. Za sedaj so se odločili za tak sistem, da so člani volili vsi volivci, ne oziraje se na to, v kateri trgovini kupujejo. Izvoljeni člani se bodo razdelili v svete za posamezne trgovine. Menijo, da tak način omogoča slehernemu potrošniku, da bo lahko še naprej kupoval tam, kjer mu bosta blago in cena najbolj ustrezala, v trgovinah pa ne bo potrebna nova evidenca, kdo bo pri njih kupoval in koliko. P.

Pospeševalni odbori bodo pripravili načrte za delo

Predsedniki in upravniki kmetijskih zadrug murskosoboškega okraja so v soboto imeli v Murski Soboti posvetovanje, na katerem so se pomenili o izboljšanju organizacije dela. Ugotovili so, da so zadruge že pokazale svojo sposobnost za prevzem vsega odkupa v okraju in odpravo vseh nakupovalcev. Zato je Svet za gospodarstvo pri OLO Murska Soboti imel prav, ko je pred kratkim predlagal, da je treba odpraviti slehernega nakupovalca. Kmetijske zadruge pa bodo morale razširiti svoj odkup tudi na tiste pridelke, ki jih doslej ni nihče odkupoval, ter z njimi zalagati večje irge v okoliških mestih.

Pretežni del razprave so posvetili izboljšanju proizvodnje. Za pospeševanje proizvodnje med zadrughimi skrbijo poljedelski, živinorejski, sadjarjski in drugi odbori, ki jih imajo že v večini kmetijskih zadrug, a še niso vsi dovolj delavni. Predsedniki in upravniki zadrug so sklenili, da bodo vsi pospeševalni odbori pripravili za prihodnje leto načrte dela; razen letnih občnih zborov kmetijskih zadrug pa bodo v prihodnjih mesecih sklicali pri vseh zadrugah tudi zbere živinorejcev, sadjarjev, poljedelcev in drugih. Vtem ko bodo na občnem zboru kmetijske zadruge obravnavali predvsem splošna kmetijska vprašanja, se bodo na zborih pospeševalnih odborov bolj podrobno bavili s strokovnimi vprašanji in naloga-mi v tisti panogi kmetijstva. P.

Združitve Društev prijateljev mladine slovenjegraškega in mariborskega okraja

Zastopniki Društev prijateljev mladine mariborskega in slovenjegraškega kraja so se pred nedavnimi zbrali na občnem zboru, na katerem sta se obe društvi združili. V slovenjegraškem okraju je delovalo 11 Društev prijateljev mladine, v katerih je bilo 2120 članov. V oddaljenih korskih vaseh sta delovali še dve sekciji, in sicer v Koprivni z 68 člani, v Podpeci z 72 člani. V mariborskem okraju pa je delovalo 26 društev in 115 pionirskih odredov. Ko so posamezni referenti podali poročila o delu, so razdelili diplome za prizadevno delo. Okrajna zveza DPM Slovenije je podelila diplome društvom v Prevaljah, Radljah in Slovenjem Gradcu. Okrajna zveza Društva prijateljev mladine Maribor, pa je dala diplomo svojemu predsedniku, dr. Rudolfovi, demarne nagrade pa društvom v Rušah, Oplotnici in Jaromini. V. M.

ni odbori pripravili za prihodnje leto načrte dela; razen letnih občnih zborov kmetijskih zadrug pa bodo v prihodnjih mesecih sklicali pri vseh zadrugah tudi zbere živinorejcev, sadjarjev, poljedelcev in drugih. Vtem ko bodo na občnem zboru kmetijske zadruge obravnavali predvsem splošna kmetijska vprašanja, se bodo na zborih pospeševalnih odborov bolj podrobno bavili s strokovnimi vprašanji in naloga-mi v tisti panogi kmetijstva. P.

ni odbori pripravili za prihodnje leto načrte dela; razen letnih občnih zborov kmetijskih zadrug pa bodo v prihodnjih mesecih sklicali pri vseh zadrugah tudi zbere živinorejcev, sadjarjev, poljedelcev in drugih. Vtem ko bodo na občnem zboru kmetijske zadruge obravnavali predvsem splošna kmetijska vprašanja, se bodo na zborih pospeševalnih odborov bolj podrobno bavili s strokovnimi vprašanji in naloga-mi v tisti panogi kmetijstva. P.

V Velenju naj bi bil prihodnje leto Šaleški festival

V čitalnici »Svohode« v Velenju je bil pred dnevi občni zbor društva, iz poročila je bilo razbrati, da ovira društvo pri delu pomanjkanje prostorov. Navzoči so menili, da bi bilo najno v Velenju zgraditi kulturni dom. Na zboru so sprejeli več sklepov, med njimi, da bodo posvetili vse skrb izobraževanju delavcev, zvišali bodo število članov in zlasti pridobili več mladine v društvo. Skrbeli bodo za to, da bodo dajali o der dobra dela. Dejali so tudi, da bodo obnovili odbor za gradnjo kulturnega doma in da se bodo pripravili na Šaleški festival, ki naj bi bil prihodnje leto. V. M.

Velenje

V VIŠJIH KRAJIH NA KOBARIŠKEM DOBRE MOŽNOSTI ZA SADJARJE

Ureditev šolskih vrtov in drevesnic

V Kobaridu in njegovi bližini okoličci sicer niso dobre razmere za uspešno sadjarstvo, zato so pa toliko boljše v višjih krajih, posebno v Breginjskem kotu. Občinski ljudski odbor Kobarid je sklenil, da bo treba obnoviti prav vse šolske vrtove, ki so sedaj zapuščen. Svet za šolstvo je ta predlog podprl. Takoj spomladi bodo pod vodstvom kmetijskega tehnika tov. Ručka iz Kobarida obnovili vse šolske vrtove in jih zasadili z drevjem in posejali z različnimi travami. Nato bo kmetijski tehnik kdaj pa kdaj obiskal te vrtove in praktično učil otroke osnovnih šol sajenja, cepljenja in skropljenja sadnih dreves. Gotovo bodo k zboljšanju sadjarstva pripomogle tudi kmetijsko nadaljevalne šole v Drežnici in Breginju, kakor tudi pouk kmetijstva na nižji gimnaziji v Kobaridu.

Priprave na deseto obletnico ustanovitve Zdruzenja slepih

Na nedavni seji okrajnega odbora Zdruzenja slepih v Novi Gorici so izvolili poseben odbor za proslavo desete obletnice ustanovitve organizacije slepih, ki bo trajala vse prihodnje leto. V odbor bodo povabili tudi predstavnike oblasti, raznih organizacij in društev ter ugodnejše javne delavce. Na pobudo zastopnika Zveze vojskih vojnih invalidov tov. Edija Devetaka bodo imeli slepi več predavanj v podjetjih in gospodarskih organizacijah o važnosti vida v življenju ter v zvezi s tem opozorili delovno kolektivno na številne pomanjkljivosti higijensko-tehnične značilnosti O dragocenosti vida za življenje bodo skupaj s profesorji in drugimi prosvetnimi delavci govorili tudi mladini po šolah in raznih zavodih. Slednje so na seji sklenili, da bo Zdruzenje slepih v sodelovanju s pristojnimi gospodarskimi organi v počastitev desete obletnice svoje organizacije pripravilo v Novi Gorici razstavo obrtniških in drugih izdelkov slepih delavcov. M. D.

Novoletna jelka v Kobaridu

Novoletna jelka v Kobaridu organizira pripravljali odbor Društva prijateljev mladine, v katerem so tudi zastopniki množičnih organizacij, podjetij in tovarn. Letos bodo obdarjeni tudi otroci najbolj oddaljenih kobariških vasi Rohidnice, Jevšček in Krn in tudi otroci padlih borecev. Šole in vrtni pa bodo obdarjeni s kolektivnimi darili. Dedek Mrz bo obiskal vrtnice v Kobaridu 29. decembra popoldne. Otroci vrtnice pa bodo ob tej priložnosti pokazali, kaj vse so se letos naučili in bodo tudi zagrali igrice Sneguljčica. Dedek Mrz bo nato obiskal s svojim svečanim spremetvom in darilni vse kobariške otroke na pravilno urejenem odru v kulturnem domu. P. T.

Inozemski kupci hvalijo kakovost blaga tekstilne tovarne v Ajdovščini

Ob zadnjem obisku direktorja izvoznogovoznega podjetja »Jugotekstil« iz Ljubljane tov. Kodole v Franciji ter ob prisotnosti generalnega tajnika Zdruzenja podjetij tekstilne industrije FLRJ inž. Zitnika, so francoski kupci izrekli več laskavih pohval o kakovosti, solidnosti in drugih vrtilnih izdelkov tekstilne tovarne v Ajdovščini. G. Schofer, šef znanega francoskega tekstilnega kombinata v Milhusu, ki predeluje surovno tkanihno tkanino ajdovske tovarne, v začetku skozaj ni mogel verjeti, da naša država takšno blago sploh izdeluje. Dejal je, da je iz svojih številnih podružnic po vsej Franciji poklical vodilne tehnike in jim na vzorcu iz Ajdovščine pokazal, kako je treba surovo tkanihno tkanino pravilno odtkati.

Podjetje »Jugotekstil« je te dni prejelo posebno pohvalo od Allied Commercial Exporters Ltd. iz Londona o odlični kakovosti surove bombažne tkanine znamke »Mitja«. To priznanje je še pomembnejše, ker prija je domovna tekstilna industrija in od podjetja, ki danje vse uvožene surovine v predhodnem strokovni pregled nekaj v ta namen posebej specializirani angleški ustanovi. Gornja londonska tvrdka menda doslej ni posebej pohvalila še nobene surovine za tekstilno industrijo, ki jih uvažna domlja z vsega sveta.

Delovni kolektiv tekstilne tovarne v Ajdovščini je bil doleal znan po svojih številnih uspehih v prizadevanjih za povečanje proizvodnje ter pravnem delu organov delavskega samoupravljanja. Zato je tembolj razveseljavajo, da so se sedaj tem vrli nam pridružila še laskava priznanja inozemskih kupcev o visoki kakovosti njenih proizvodov. M. D.

Uspelo gostovanje SARAJEVSKEGA BALETA

Ce smo ob gostovanju francoskih pesalcev odhajali iz gledališča razočarani in tudi jezni zaradi improviziranega in banalnega programa, kakor tudi zaradi njihovega podcenjevanja naše kulturne zrelosti, toliko bolj smo bili zares veseli Hrističeve »Ohridske legende« v izvedbi sarajevskega baleta.

Sarajevski baletni ansambel je mlado plesno telo polno mladostne svežine in plesnega zagona, polno elementarnega tempe-

kor tudi drugih plesnih stvaritev, ki so grajene na folklorni bazi, ki pa je prav pri tako pristni in neposredni izvedbi kot je bila sarajevska, še morda toliko bolj prišla do izraza. Mislim na umetno združitev folklornih plesnih elementov z elementi baleta. Če pregledamo samo izvor enih in drugih, vidimo, da je ta združitev popolnoma nenaravna, neorganska. Jugoslovanski samonikli zvočno — gibni izraz je izraz naše ljudske duhovne kulture. Med

si tako nasprotna plesna elementa združujemo v naših plesnih stvaritvah, se z njimi zadovoljujemo in pravimo, da so naše.

Res je, da je baletna tehnika v »Ohridski legendi« dokaj sproščena, vendar ne tako, da ne bi naravnega giba, ki izvira iz folklornega plesnega elementa, pretirala in ga izumetničila. Zato so na primer pri sarajevski izvedbi bili veliki močnejši in pristnejši plesi moških solistov — Marka (Drago Boldin) in vsi plesi Džordža Miloševića (svat prvi janičar, bobnar), kakor tudi celotnega moškega plesnega zbora, kjer baletna tehnika s svojo stilizacijo ni tako brezobzirno posegla vmes. Veliko močnejši je bil ta poseg pri ženskem delu ansambela, kjer zato folklorni plesni elementi niso bili tako pristni in tudi v pravem skladu z moškimi zborom, kakor tudi pri večini plesov solistik. Morda je bilo najmanj opaziti ta poseg pri solistikah v plesu Bolgarke (Ksenija Duplančić) in Biljanime (Katarina Kocka) plesu pred sultanom.

Ce sem omenila, da je »Ohridska legenda« v izvedbi sarajevskega baleta izzvenela kot res naša, bi se morala v toliko korrigirati, da je naša po fabuli in po bogastvu folklorne, ni pa še posevme naša po celotnem plesnem stilu.

Folklorni plesni elementi so organsko združljivi le z naravnim in popolnoma sproščenim gibom, kakor tudi z brezmejno izrazno širino plesne moderne, ki je rasla in se razvijala ravno v odpravi do nenaravnih stiliziranih klasičnega baleta in v želji, da se preda naravnemu bogastvu močnejšega gibanja. Zakaj, tudi moderni plesni smeri je osnovna podlaga — naraven gib. In zakaj ne bi na tej osnovi, na združitvi naših neizmernih folklornih zakladov z naravnim in prostim gibanjem plesne moderne iskali naš jugoslovanski plesni stil?

ZIVA KRAIGHER

PODELITEV LEVSTIKOVH NAGRAD

Kakor vsako leto, je tudi za letošnje podelila večeraj Mladinska knjiga Levstikove nagrade za leto 1955 avtorjem slovenskih mladinskih in poljudnoznanstvenih del in najuspešnejšim ilustratorjem knjig, ki so letos izšli pri tej založbi.

Nagrado v znesku 50.000 din so prejeli:

- I. Ela Peroci za slikanico »Moj dežnik je lahko balone«.
- II. Tone Seliskar za mladinski roman »Posadka brez ladje«.
- III. Josip Ribičič za mladinski roman »Rdeča pest« in še posebej kot organizator naše mladinske književne dejavnosti.
- IV. Ivo Seljak-Copić za ilustracije v Bekvici »Knjigi o Titu« in za ilustracije v Seliskarjevem romanu »Posadka brez ladje«.
- V. Nikolaj Omersa za ilustracije madžarske pravljice »Zajčkov zvonček«.
- VI. dr. Božo Škerl za poljudnoznanstveno delo »Nevisčno sorodstvo« in posebej za potopis »Neznana Amerika«.
- VII. Branko Rudolf za knjigo »Maske in časi«.

Zirija, v že objavljenem sestavu, je podelitev vsake nagrade tudi pisмено utemeljila.

ramenta, polno volje in želje, da resnično plesno zaživi. Kakor je mlado, pa je po svojem plesnem izrazu in pravem umetniškem doživljenju, kakor tudi po tehnični zmogljivosti in obvladovanosti — zrelo plesno telo. Zato je »Ohridska legenda« izzvenela v vsej neposredni pristnosti in lepoti, izzvenela je kot res naša. Vsi folklorni elementi, s katerimi je bogato prepletena in na katerih je tudi grajena, so v koreografiji Franja Horvata ostali kljub stilizaciji pristno makedonski in vsi solisti, kakor tudi ves plesni zbor je zaplesal tako doživeto in živo, kot da fabulo sam neposredno doživlja. Kljub svoji preprosti navčnosti je v zgodbi sami le del velike resničnosti, ki sta stoletja prenašala z vso težo zlati makedonski in bosanski narod in kjer spomin na to resničnost še vedno živi. Odtod tudi vsa neposrednost in pristnost ter globoka doživetost.

In vendar je mene, pa ne samo mene, ampak verjetno še marsikoga motila neka plesna nedogmatnost, ki ni samo nedogmatnost sarajevske uprizoritve, ampak nedogmatnost vseh uprizoritev »Ohridske legende«, ka-

našim ljudstvom je nastal, iz njegovega trpljenja in boja se je dalje razvijal in se kljub tisočletnem suženstvu in potujevanju ohranil v vsej svoji nepotvorjenosti. Folklornemu plesu je zato podlaga — naraven gib.

Izvor baleta pa je dvor, kjer se je polagoma razvijal iz ceremoniala in konvencije, ki pa ni imel nikakega stika s čustvovanjem množic in narodnimi plesi. Baletu je zato podlaga — stroga stilizacija. In danes že po izvornosti

PRED SLOVENSKO KRSTNO PREDSTAVO NOVEGA BOROVEGA PREVODA

SHAKESPEAROVA HISTORIJA O »HENRIKU IV.«

Med vsem desetimi Shakespeareovimi kraljevskimi dramami ni bilo bolj zanimivih kot »Henrika IV.« Zato je tudi zapisal o njem: »Če bi se vse izgubilo, kar koli je te vrste napisane, prišlo do nas, bi mogli pozabiti in retoriko obnoviti iz tega dela.« Romanik Avgust W. Schlegel je videl v Falstaffu vrhunec Shakespeareove komične ustvarjalne sile. Dostojevski pa imenuje to Shakespeareovo delo — nemirno krovnih piscev — Shakespeareove življenjske, ki je skušal z analizo njegovih glavnih junakov prodreti tudi do Shakespeareove človeške značaja, obdružuje podoba Henrika Percyja, imenovanega Vihrača z severa, in pravi, da ni Sh. ustvaril nikoli več lepše podobe človeka delanja, kakor je Henry Percy, »Henrik IV.« ima polno izvržnih in zanimivih značajev, zato ni nič odnoga, če so se ob tem delu tako radi ustvarjali številni raziskovalci Shakespeareovega dela.

Zarajeno je na precej ostrih nasprotjih med različnimi značili in z naglim izmenjavanjem resnih, tragičnih in komičnih elementov, ki jih zastopa v historiji sir John Falstaff s svojo pestro družino v Krčmi pri veprovih glavi, kjer gospodinja prebršana krčmarica Furlja. K razposajeni družini dobrodrušnega, sproskega viteza štele tudi sam prestolonaslednik Henrik, ki se ni ne meni za državne posle, ker rajši veselače in pustolovi s Falstaffom in njegovim pajdaši. Kralju Henriku IV., ki ima kot samozavčne precejšnje težave s svojimi nasprotniki, med katerimi je najznamenitejši in največerniši Henry Vihrač, ne povzroča sivo lahkomišelnost ni manjših skrbi kot politika in državni posli.

Dejanje prvga dela »Henrika IV.«, ki ga je Shakespeare napisal in uprizoril leta 1597-98 (prvič je izšel v kvartini izdaji leta 1598), se ravja okrog štirih osrednjih oseb: okrog kralja Henrika IV., Henrika Vihrača in prince Henrika ter zastopnika propadajočega viteštva Johna Falstaffa, ene izmed najznamenitejših komičnih figur, kar jih pozna svetovna dramatika. Bolj razležen in bolj nasprotujočih si značajev skoraj ni bilo mogoče postaviti v igro. Moralo se med seboj odobljati, nasprotovati si in se boriti med seboj, če zaradi svojih značajev kaj šele zaradi razmer, v katerih živijo. Čeprav se v boju zoper puntarje oče in sin pobotita, vemo iz drugega dela, da prave, resnične človeške in tralne sprave med njima ni, ker sta si po gledanju na življenje in po svojih značajih preveč različna.

Ceprav uganja sir John Falstaff precejšnje burke, vendar ne običajne odrski burke, kakršnih je tudi mnogo v svetovni komedijografiji. Shakespeare ga je globoko ukoreninil v življenju in mu dal toliko globline in vtisih, da kar fantastične filozofije, da stoji Falstaff v galeriji največjih likov kakor tudi v galeriji najznamenitejših podob svetovne dramatike med najznamenitejšimi, kajti

William Shakespeare

Falstaff ni le komična figura, marveč osebnost življenja, nature in družbe. Ljuba je in humoristi, ki laže s takšno fantazijo in hkrati s takšno osebnim prepričanjem, da veruje samemu sebi in se tudi ne kaj ne smeji, če mu drugi ne verjamejo. Junak strahopetnosti in previdnosti, vitez dobre jedače in pijače, kvantit in bahač in pri vseh teh pisanih neobdeditnostih — dobrodušen in simpatičen. Kakor je Henry Vihrač ena izmed podob zadnjega glasnega viteza, tako je Falstaff klasična podoba dekadentnega viteštva, ki pa odmirno ponosno in s humorjem in v katerem blje prav tako žlahtno in dobro srce, čeprav živi zoper vse oficijalno moralo. Falstaff se zaveda svoje elementarnosti, zato tudi pove obsežnaško resnobno, ko se igra za mladim Henrikom kralja in prince »Pregnatji Falstaffa se pravi pre-

gnati ves svet! To je bil hkrati Shakespeareov odgovor takratnim puritanem, ki so se smeha in komedije bali, ker so se bali resničnosti in pestrosti življenja.

Prizori s Falstaffom in njegovimi pajdaši so najbolj sočni ljudski prizori, kar jih je v Shakespeareu. Zato jim je tudi prevajalec posvetil enako skrb kot resnobnim in onim v stihih. Ljudski prizori potrebujejo tudi ljudsko govornico, patino neposrednosti, preprostosti in pristnosti, ki ne preseže akademizma. »Henrik IV.« je celo v svojih rečeh, v stihih pisanih prizorih močno konverzijsko stvarna. Malo je v teh stihih okrasov in metafor v primeri z drugimi njegovimi deli. Historija o »Henriku IV.« je poleg tega še politična in državniška drama. Po tradiciji, ki izhaja iz folklorne izdaje Shakespeareovih zbranih del iz leta 1623, nosita oba dela isti naslov, čeprav so ju pri prvi uprizoritvi in prvem našim razlikovali s daljšim naslovom, ki je povedal glavno vsebino, kar je bilo takrat zelo v navadi. Drama kralja Henrika je šele drugi del. Prvi del, ki bo doživel v nedeljo slovensko krstno predstavo v zornem Borovem prevodu, je tragedija Henrika Percyja.

V vsakem Shakespeareovem delu je precej monologov. Takšen je stil takratne dramatike. Vendar za stil zabavnosti gledališče to niso bili igralčevi govori zase, kakor se je pogosto misli, marveč so bili bolj ali manj posredne ali neposredne izpovedi gledalcem, v komedijah in komičnih prizorih pa celo razgovori z občinstvom, kar je precej očito tudi v nekaterih Falstaffovih odstavkih. Stik z občinstvom je bil takrat tesnejši in neposrednejši, saj ni bilo niti zavese niti robnika. Zato se je Falstaff s svojimi samogovori pravzaprav pogovarjal z občinstvom. Je silno popularna oseba, saj poroča neki sodobnik, da so londonski pomočniki, ki so bili med občinstvom, nehali tresti orehe, kadar je prišel na oder.

Prvi del tega znamenitega Shakespeareovega dela bo uprizorjen nedeljo, dne 25. decembra, v režiji dr. Bratka Krefta in v inscenaciji Vladimirja Rjavec, kralja Henrika IV. igra V. Skrbinek, prince B. Kralj, Vihrača Percyja I. Rozman, Falstaffa pa izmenoma J. Cesar in P. Kovič. V ostalih vlogah nastopa ves moški ansambel s številno komparzijo. Kostumi so po načrtih M. Babič-Jovanovič in Souvanove, scenško glasbo je zložil M. Zigon. (—)

1945

Srečanja z umetniki-partizani

BOJAN ADAMIČ »Živim v XX. stoletju in tudi hočem živeti v tem času«

1955

»Mene je naš pravoverni glasbeni svet izobčil. Ne uradno, ampak takole po našem zares. Zato ker nisem hotel pluti v tako imenovanih »resnih« vodah. Do te anatem je prišlo deloma po zaslugi »resnikov«, deloma po moji lastni.«

Tako govori: prostodušno, da zapira sapa in razorožuje sobesednika, vendar ne naivno. Zabava, vendar morate jemati njegove besede zares. Kakor če poslušate dobro improvizacijo na klavirju: v vsaki frazi, v vsakem stavku živce svoježe, pravkar rojenega napuha.

»Po mojem naj dela osak to, o čemer je prepričan, da je prav. Mogoče nimam prav, mogoče imam vse narobe, a nekaj držim: edina možnost, ki jo imam, če hočem prav ravnati, je vendar, da delam to, o čemer sem prepričan, ne pa nekaj drugega. Spoštujem mnenje vsakogar, četudi misli drugače kot jaz. Ne verjamem pa, da vsi naši komponisti pišejo tako, kot mislijo. Jaz sem v no stal za tem, kar sem napisal.«

Provalno sem hotel Bojana prositi, da naj pove kaj o svojem delu in načrtih. Sedaj vidim, da je pri volji govoriti tudi o svojih nazorih. To mi je za uvod še toliko ljubše.

»O čem sem prepričan? Predvsem o tem, da živim v 20. stoletju, v času filma, radija, televizije. In tudi hočem v tem živeti. Če naj izbiram med telego in mercedesom, se bom, jaz že, odločil za mercedes.«

»Jaz tudi, se vtaknem vmes, toda — postavlja sploh kdo vprašanje?«

»Postavljajo ga današnji pristaši telege. To je bilo, kajne, o svojem času sijajno ozidlo. A mar je to razlog, da se bomo še danes vozili z njo? So namreč ljudje, ki se za to navdušujejo. Samo da je neznačajno od njih, da uporabljajo telefon.« — In na moj smeh: »I seveda — če že na osak način hočejo živeti v starih časih, pa naj se tega držijo.«

Ko nadaljuje, sprevidim, da hoče pojasniti svojo prispevobno: »Do kraja sem prepričan o poklicanosti jazza. Resna muzika se drži danes samo na koncertu, v operi in majhnem procentu radijskega programa, druge pa nikjer. Jazz pa predstavlja dve tretjini vse glasbe, ki se konsumira na svetu. Zdej ne gre za to, ali to hočem a nočem, temveč stvar je taka.

Jazz je muzika, ki ji pripada bodočnost. Mislim, da je pesem »So in love« Cola Porterja popolnoma enakovredna vsaki Schumannovi, Gershwinovi »The man i love« enakovredna najlepšim Schubertovim, ali celo Brahmsovim pesmicam. Vem pa, da bo marsikdo težko požiral take nazore. Ampak dvomim, da bi se bila katera Schubertova,

A če se hoče še kdaj violina doigniti nad druge, čes: »Jaz sem gospod!...« — pa je zadostno, da se oglasta flavta in boben in že ni violine prav nikjer več.«

Nalašč vprašam Bojana, ali res dovolj, da vse to tudi napišem. Ob njegovih besedah se namreč živo spominam na polemiko, ki se je vodila pred nekaj leti v naših časnikih proti jazzu. Glasbeniki so videli v jazzu samo estetsko slabo plesno glasbo, neglasbeniki pa samo izraz propada meščanskih pravi. Tudi oni so napravili iz jazza družben in političen problem, samo da z negativnim predznakom.

Toda Bojan mi na vprašanje brez drugega pritrudi: »Večina jazz gre v plesno muziko«, pravi. »Res je v nji zaradi njene ogromne potrošnje in komercialne izdatnosti tudi velika anarhija. Tu srečaš vse mogoče. Rečimo tudi tako popolnoma zanič stvari, kot je »Mama Juanita.«

PRIPOVEDUJE O SVOJEM DELU

»Moje delovno področje sta v glavnem filmska muzika in moj orkester.«

Problemi, ki jih rešujem pri kompoziciji, so na pogled čisto zunanega, tehničnega značaja. Zvočne barve — te so tu moj problem. Toda zanimajo me vendar kot sredstva izraza. Gre mi

za to, da zadenem o orkestru natanko tiste barve, ki ustrezajo tujki zamisli in ki jih slišim sam pri sebi. V ta namen se poslužim tudi prav neklastičnih sredstev, n. pr. smikovnega papirja. Vsaka nova barva mora nastati najprej v komponističnem predstavi, on sam jo mora najprej v sebi jasno slišati. Seveda nastajajo neke zvočne barve tudi same od sebe že, če pišes kar tja. Ne smejo pa same nastajati, ker so take barve nujno zanič. Kar mi nastane slučajno, rajši zavrzem — tudi če mi je všeč, ker vem, da ne more biti dobro.

V principu filmskega dela je to, da je treba gledati na muzi-

ko z novimi očmi. V klasični muziki, če smem tako označiti vso muziko izven filmske in radijske, ima najpomembnejšo vlogo komponist. Vse druge delovne faze so lažje. V filmski in radijski muziki je ravno obratno: tu je delo komponista še najbolj enostavno in najmanj kočljivo. (Čudno: tudi pri samem jazzu pravijo, da je tako — pomislim na tem mestu Bojanovega pripovedovanja.) Tu je ogromno sodelujočih faktorjev, ki jih klasična muzika sploh ne pozna, in ki so vsi enako važni. To so razen komponista in dirigenta ter tehnične sposobnosti orkestra n. pr. tonski inženir, njegovo znanje in sredstva, s katerimi on razpolaga, razen akustike prostora n. pr. tudi njegova vlažnost. Higrometer je naš stalni spremljevalec. Za dober prenos zvočno godal je namreč potrebna precejšnja stopnja vlažnosti v zraku.

Opazil boš, da se sodoben plesni orkester veliko bolje sliši o radijskem prenosu, seveda perfektnem, kot neposredno v dvoranah, in obratno, simfonični orkester veliko bolje o doborani kot po zvočniku.

Da dobim tisti zook, ki ga iščem, moram torej poznati ne samo orkester, ampak dodobra tudi mikrofon in njegove zakonitosti. Radiu se imam zahvaliti za možnost, da sem devet let lahko neomejeno eksperimentaliral in si nabiral izkušnje. Seveda moram pa tudi to povedati: doma sem se ukvarjal z nekim zvočnim problemom čela leta, a ko sem bil v inozemstvu, sem dobil njegovo rešitev o četrte ure. Treba je torej priti tudi v svet. Imam pa v svojih skladbah nekatere stvari, ki jih nima noben drug komponist.«

Bojanovo pripovedovanje me spravlja na čisto nove misli. Na mah sprevidim, da sta filmska in radijska glasba, da je sploh vsa tista glasba, ki se od izvajalca do poslušalca prenaša s pomočjo električne transformacije zvočka, svojstveno področje sodobne glasbene prakse, napa in prav posebna, v sebi zaključena vrsta glasbe, ki so jo utemeljila odkritja sodobne tehnike. Primeren izraz zanjo je mikrotonska muzika, ker dobo označuje njeno bistvo.

V njeno poklicanost danes ni več mogoče dvomiti, zakaj njen ogromni praktični pomaz je na dlani. — Tudi o tem ni

mogoče dvomiti, da je šele na začetku svojega razvoja in ji pripada še vsa bodočnost. Z veliko verjetnostjo lahko tudi pričakujemo, da bo prej ali slej povzročila temeljite, revolucionarne spremembe v vsej glasbeni praksi. Danes se nam okoliščina električnega prenašanja zooka zdaj morda še nekaj povsem zunanega, tehničnega, nekaj, kar se glasbene vsebine sploh ne dotika. A kdo bi mogel reči, da se ne bodo iz tega »zvoile« končno še zelo daljnosežne, globoko o muzikalno srž posegajoče in na vse razvoje močno upli. Iče spremembe? Saj je več primerov, da so se o glasbeni zgodovini začeli najdaljnosežnejši osebinski prebrati s povsem zunanjimi, na videz nepomembnimi spremembami, in to so vedno dramatična, prelomna poglavja glasbene zgodovine (klasičen tak zgled je nastanek moteta v srednjem veku).

No, o jazzu in zabavnih muziki obče je mogoče imeti tudi od Bojanovega različne ali njegovemu nasprotno nazore. A nekaj drugega zadržati držim: Bojan Adamič je kot komponist in reproduktivni vodilni predstavnik mikrotonske muzike, ne le v Sloveniji, ampak tudi v Jugoslaviji.

Z načrti in željami — zadnji poglavje najinega razgovora — on ni v zadregi.

Rad bi 4 stvari.

1. Da bi vendar že dobili moderen filmski studio.

2. Rad bi doignil svoj orkester na tako višino, da bo konkuriral še tistim maloštevilnim orkestrom, ki so mu trenutno še kos.

3. Rad bi kaj velikega napisal. Značilno je, da je ustvaril jazz doslej same majhne, kratke oblike in se o njih specifično razvil. Poskusi ustvariti tudi velike oblike so bili le posnetki klasičnih oblik, nič izvirnega. Za simfonijo ni današnji čas. Prav tako nas čas ni več naklonjen operi. Ni več, takorekno »razloga«, da bi pisali dobre opere. Nekaj drugega je s suito. Princip suite se da že izdatneje izkoristiti v jazzovski muziki. A morda bom rešil to vprašanje o koncertni zasedbi. Koncerte imam v delu.

4. Predosem bi pa rad napisal glasbo za film, ki ne bi bila le komponirana, ampak tudi posneta tako, da bi bila zmorna konkurirati o svetu.«

RAFAEL AJLEC

Razgovori

O ZDRAVJU IN BOLEZNI

Fiziološki proces staranja

Da bi mogli v starosti paziti nase in vzdrževati higieno, se je treba seznaniti s fiziološkimi oziroma degenerativnimi procesi, ki na določeni stopnji povzročajo staranje. Poznavanje teh fizioloških činiteljev nam omogoča laže formulirati nekatere ukrepe za preprečevanje staranja in higijene v starosti.

Katere so fiziološke in degenerativne spremembe, ki jih pri odraslem človeku smatramo za činitelje in znake staranja?

1. Metabolizem je počasnejši, počasneje je nadomeščanje materije v tkivu naših organov — se pravi, zmanjšana je potrošnja kisika v našem organizmu, oslabljena je sposobnost za absorpcijo in asimilacijo, zmanjšana je moč organizma, da se zlahka prilagodi, zmanjšane so rezervne sile, odpornost, sposobnost za premagovanje hujših naporov in drugo.

2. Vemo, da je krvni obtok značilnost življenja. Če je počasnejši, je to nedvomno znak staranja, če pa se zaustavi, je to znak smrti. Med primarnimi činitelji staranja so zmanjšana delovna sposobnost srčne mišice in zastajanje krvi.

Prof. Delore posebej poudarja, da je zastajanje krvi v kapilarah in v tkivu eden izmed najvažnejših činiteljev staranja — čeprav ga še vedno podcenjujejo. Zastajanje krvi je v središču vseh fizioloških sprememb, ki tvorijo podlago starosti in njegove številne posledice so često usodne.

3. V starosti se mnoge ekskrecije (ali izločanja) zmanjšajo, kar je posledica zmanjšane dela jeter, črevesja, pljuč in kože. Mislijo, da to zmanjšanje izločevalne moči jeter, črevesja, pljuč in kože običajno nastane progresivno. To zmanjšano delo ekstrinernih organov nastane bolj ali manj latentno ali pa pride običajno do izraza, ko so ti eliminatorni organi izpostavljeni težavnemu delu kakor v normalnih okoliščinah.

4. Intoksikacija organizma je prav tako znak starosti. Le-ta je rezultanta procesov, ki smo jih zdaj omenili. Znana je teorija, po kateri je staranje tudi posledica intoksikacije organizma. V zvezi s to teorijo omenjajo Karelav eksperiment: on je ugotovil, da tkivo piščančevega zarodka v kulturi lahko živi nedoločen čas, če iz te kulture tkiva s stalnim izpiranjem odstranijo odpadne produkte metabolizma.

Na podlagi te na kratko razložene fiziologije staranja je moč formulirati splošna direktivna načela obrambe pred starostjo in higijene v starosti. Spoznanje

fizioloških sprememb, ki nastanejo v starosti, je velikega praktičnega pomena — kakor bomo še videli. Kajti zdaj, ko vemo, kakšne spremembe nastanejo v tem življenjskem obdobju, nam je laže dognati, kako je treba delovati, da bi zavrlj staranje, da bi čim dlje pomaknili senilni involutivni pojav, da bi tudi čim bolj in čimprej ublažili degenerativne procese — katerih visoka stopnja je značilna za nenormalno patološko starost.

V glavnem bi lahko ta splošna higienska načela izrazili in praktično formulirali takole (po Deloru):

— v starosti je treba zmanjšati svojo dejavnost, ne pa jo tudi prekiniti, ter živeti lagodneje;

— olajšati je treba hematozo (oksidacijo krvi v pljučih) oziroma okrepiti dihanje s pljuči ter olajšati, da bi krvni obtok potekal normalno, zlasti pa se je treba boriti proti zastoju krvnega obtoka;

— podpreti in olajšati je treba ekskrecije (izločevanja);

— kar najbolj je treba zmanjšati činitelje, ki povzročajo intoksikacijo;

— toda tudi spodbuditi človekovo vitalnost z vrsto telesnih in duševnih spodbud, ki naj bodo ustrezne in pravilno dozirane, pri čemer moramo vedno upoštevati individualne činitelje, njihovo reakcijsko moč in zmanjšanje sposobnosti v tem življenjskem obdobju.

Dr. Vandjel Tasič

Kako ravnajmo z zelo nadarjenim otrokom

Večkrat se zelo nadarjeni otroci ne počutijo tako dobro, kot o tem misli njihova okolica. Nasprotno se lahko nadarjeno nadarjeni otroci počutijo manj srečne kot njihovi duševno slabše razviti tovariši. Neprijetne posledice napačnega ravnanja z njimi pa lahko zasledujemo celo njihovo življenje.

Studije »brihtnih otrok« so pokazale, da ti niso tako neena- komerno razviti, kot so včasih mislili. Navadno so superiorni tudi v fizičnem pogledu, v velikosti, teži, spretnosti, energiji in tudi v seksualnem razvoju. Kažejo boljše motorne koordinacije, hitreje in bolj logično mislijo ter govorijo in kažejo seveda tudi manj govornih motenj kot drugi otroci iste starosti.

Njihove večje duševne sposobnosti se odkrivajo v boljšem presojanju in tudi v sposobnosti, da uvidijo komične strani situacij. Nasprotno staremu mišljenju so nadarjeni otroci redko delinkventni, pač pa ima dom, šola in skupnost od njih večje koristi. To pa le pod pogojem, da znamo doma in v šoli to njihovo prednost — nadarjenost prav voditi in izkoristiti.

Hkrati pa lahko velika nadarjenost vodi do ovir v otrokovem prilagajanju okolici. Lahko se razvije težnja k lenobi in opravljanju vseh del z neizkoriščanjem možnih energij. Zato je važno, da ga vsaj včasih vzpodbujamo k maksimalni izrabi sposobnosti. Večkrat zapažamo v šoli, da so redi maksimalno nadarjenega otroka le srednji, ker je delo v razredu planirano za srednje inteligentnega otroka in kaj lahko dolgočasi bolj nadarjenega.

Njegova pozornost se vedno bolj manjša in tudi domače naloge prične izdelovati površno.

Nadarjen otrok je včasih težko vzgojiljiv, često ima svoje ideje o različnih stvareh, upira se avtoritetam in zahteva več neodvisnosti kot mislijo vzgojitelji, da mu pripada.

Ker je navada, da si otroci zbirajo prijatelje na podlagi kronološke starosti, duševno pa bi pravzaprav spadali v višjo starostno skupino, se večkrat ne počutijo med svojimi prijatelji priletje in jih družba ne zadovoljuje. Tak otrok se zato večkrat rad pridruži odraslim ali pa se

skuša zabavati sam. Ne eno ne drugo pa ni zadovoljiv nadomestek pravi otroški družbi. In ne eno ne drugo mu tudi ne pomaga, da bi se znal pozneje v življenju prilagoditi okolici. Če se igra s starejšimi otroki, bo seveda dobil več stimulacije. Je pa možno, da se tem starejšim otrokom kljub duševni enakovrednosti, v resnici ne bo počutil enakovrednega.

Uspeh v življenju pa je odvisen bolj od sposobnosti socialne prilagoditve kot od dejanske nadarjenosti. Zato nekaj sugestij, kako pomagamo pri tem svojemu otroku:

Pomagajmo otroku, da si izbere prijatelje, ki imajo enake ali vsaj podobne sposobnosti in interese, pa čeprav je pri tem treba spremeniti šolo.

Svetujemo mu, naj pomaga svojim šolskim tovarišem pri delu v šoli in doma.

Ce je v šoli med najboljšimi, mu na prijazen način povejmo, da to ni vse in naj se potruji dosegať uspehe tudi na drugih področjih.

Dajmo mu priložnost, da bo sodeloval v športu in da se bo tudi tu izkazal.

Sodeluje naj tudi pri domačih odgovornostih, da bo imel občutek, da ni le priljubljen, temveč tudi koristen član družine.

Dajte mu samostojnost in zapujate mu naloge, ki so primerne njegovi starosti in njegovemu razvoju.

Dr. B.

ZA PRIDNE ROKE

PRAKTIČNO IN LEPO

K športnemu kostumu ali plašču vam bo dobro pristojala beretka, kot jo kaže slika. Naredite jo iz mehkega volnena blaga ali baržuna ali pa iz mehke klobučevine. Lahko uporabite

zanjo tudi enako blago, kot je kostum ali plašč. Morda pa imate doma celo kak ostanek, ki ne veste kam z njim. Če gre barva k oblačilu, h kateremu nameravate beretko nositi, potem boste prišle zelo poceni do praktičnega pokrivala.

Za beretko izrežete iz blaga krog v premeru 36 do 38 cm, pač glede na velikost beretke. Če morete, si jo naredite za poizkus najprej iz kakega starega blaga ali pa vsaj iz časopisnega

papirja, da se ne bi v merah preveč zmotile. Ko boste zrezale krog, si ob obodu zaznamujte 16 točk. Le-tu boste naredile všivke, in sicer izmenjaje enega krajšega, enega daljšega. Daljši naj bodo dolgi približno 5 do 6 cm in globoki 4 cm, krajši pa naj merijo približno 3 do 4 cm, globoki pa naj bodo 3 cm. Blago iz všivkov izrežite, da ne bi bila beretka ob robu predebela. Paziti pa morate, da ne bi postal rob beretke preozek. Zato je bolje, če naredite najprej bolj plitke všivke in jih šele potem po potrebi poglobljate. Všivki naj bodo zaobrnjeni navznoter in obšiti s svetlejšo nitko, kot vidite na sliki.

Za rob odrežite pramen enakega blaga, širkega približno 4 cm, našijte ga na obod beretke. Beretko ob obodu prej navdarite, da se ne bi raztegovala. Rob pa nato prepognite navzven, zarobite ga in obšijte z okrasnimi šivi kot pri všivkih. Gumb, preoblečen v blago, in katerega je beretka, prav lepo dopolnjuje konec roba.

Sedaj pa pogumno na delo. V pičlih dveh urah se boste že lahko postavile s prav ljubkim pokrivalom, če ste kolikčak spretni in navdušene za tako delo.

Okraski za jelko

Okraski za okrasitev novoletne jelke so precej dragi in prav zato bo gospodinja raje okraske pripravila doma. Jelko zelo poživijo praski in 1 vanilijin sladkor zamesimo v testo. Na deski ga razvaljamo in izrežemo oblike, v katere naredimo v sredini vroči pečici, ohlajene pa polijemo s čokolado, ki jo raztopimo in ji dodamo nekoliko masla. Bol led pa napravimo tako, da v skodelici mešamo presejan sladkor z nekaj kapljicami limone.

KEKSI

35 dkg moke, 12 dkg sladkorja, 2 celi jajci, 6 dkg masla, pol pecilnega praska in 1 vanilijin sladkor zamesimo v testo. Na deski ga razvaljamo in izrežemo oblike, v katere naredimo v sredini vroči pečici, ohlajene pa polijemo s čokolado, ki jo raztopimo in ji dodamo nekoliko masla. Bol led pa napravimo tako, da v skodelici mešamo presejan sladkor z nekaj kapljicami limone.

SLADKORČKE

40 dkg sladkorja stremo v kozice, dodamo 2 kozarca sladke smetane, pol palčke vanilije in kuhamo tako dolgo, da postane zmes popinoma gosta. Med kuhanjem moramo stalno mešati, da se sladkor ne prismoči in postane karamel. Gladko leseno desko ali porcelanast pladenj namastimo na tanko z maslom, nanj stremo kuhano zmes in jo z nožem na hitro razmažemo na 1 cm debelo plast. Ohlajene sladkorčke razrežemo z zelo ostrim nožem na poljubne koščke. Če želite iz tega narediti dve vrsti bononov, lahko polovici mase dodate naribane čokolade.

Zelo dobri sladkorčki so tudi narejeni takole: 3 beljake stepemo v sneg, dodamo 14 dkg sladkorja in 14 dkg zmletih orehov. Iz testa oblikujemo kroglice, jih povajamo v kristalnem sladkorju in po kosilu posušimo v pečici.

Za novoletne praznike boste prav gotovo pekli potice in bo ostalo nekaj testa. Če želite nekaj dobrega, naredite iz beljakov vdovine poljubčke. Iz 4 beljakov stepemo trd sneg, dodamo 20 dkg sladkorja in stepamo nad ognjem, da se zgosti. Nato primešamo 20 dkg na debelo zrezanih orehov in 5 dkg narezanih rozin. Na poskač napravimo kupčke in jih posušimo v pečici.

Ljubka srnica

Danes spet nasvet, kako si lahko napravite prikupno igračo za vašega otroka:

Potrebuje te približno 30 cm blaga, temnorjavkaste ali lešnikovo rjave barve za životek srnice. Pri tem lahko porabite ostanke starega klobuka, plašča, baržuna ali česa podobnega. Za gatenje pa lahko porabite volno, žaganje, žimo ali drobno narezane krpe.

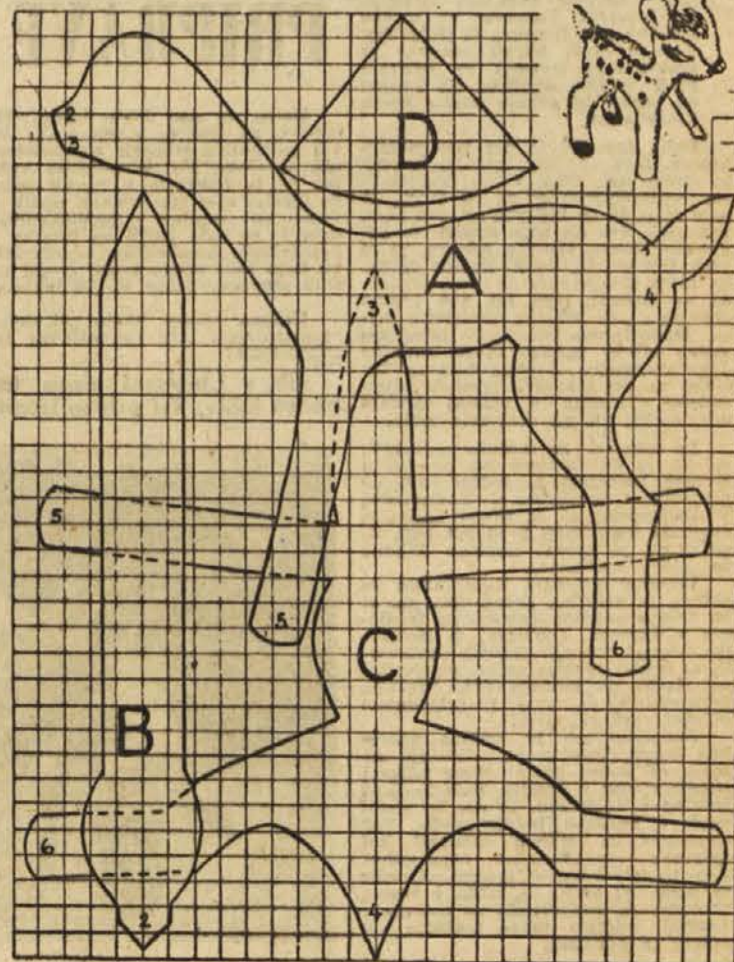
Na sliki vidite krog, ki je pomnjan in ga morate točno premisati v kvadratu s stranico 1 cm, da dobite pravilno velikost. Tako bo višina srnice 27 cm in dolžina 26 cm. Na sliki so označeni deli s črkami. Kraj označen s črko A je trup živalce, ki ga krojite dvojno tako, da dobite 2 enaka stranska dela, med njima pa sta zgornji vmesni del B in spodnji vmesni del C. Ta dva vmesna dela krojite enojno zato, ker vam spodnji vmesni del hkrati služi tudi za notranji del nožice. Del označen s črko D pa je uho.

Ko ste krog povečale v pravilno velikost s tem, da ste ga prerisale in točno prenesle v kvadratu s stranico 1 cm, ga najprej

izrežite iz papirja, nato šele iz blaga. Ob robovih pa pustite 1 cm blaga za šiv, oziroma za obšiv. Potem dele točno in pravilno po številkah sestavite skupaj in obšijte z volneno ali kako drugo debelejšo nitjo ter z zančnim vbodom, ki naj bo gost in enakomeren. Najprej vstavite in obšijte spodnji vmesni del C med trup A, to je med oba stranska dela, nato pa še zgornji vmesni del B. Za gatenje pustite odprtino zgoraj pri glavi, še prej ko gaitite spodnji del, to je noge, pa pustite odprtino na hrbtu. Pri gatenju pazite, da bo živalca trdno nagačena, tako da se ne bo udajala pod prsti. Ko gaitite noge, prej vložite na stonalo karton elipsaste oblike, da bo srnica lahko stala. Ko ste jo obšili in nagatili, prišijte in obšijte na glavi še uhlje, ki jih zvijete skupaj v obliki vrečke in očke, ki jih izrežete iz volne ter bele krpice na zadek.

Take igračke bo vsak otrok vesel, posebno še zato, ker jo marsikdo pozna iz filma »Bamby«.

Miša

Industrija volnenih izdelkov »VOLNA« LAŠKO

ZA TAKŠNO JOPICO IN PLAŠČEK STA ZA MILO ZIMO IN PREHOD ZELO PRIMERNA HUBERTUS LODEN »SNEŽNIK«, KI GA DOBITE V VSEH MANUFAKTURNIH TRGOVINAH

Simfonični orkester v Trbovljah

Trboveljska delavska godba »Svobode« Center pod vodstvom zaslužnega dirigenta Toneta Hudarina, njena mladinska godba ter v zadnjem času tudi mladinska godba »Svobode II« pričajo, da v trboveljski dolini godbe na pihala po svoji tradiciji in dogmatiki dosežajo že tolikšno višino, da se uvrščajo med najboljše godbe na pihala ne le v Sloveniji,

ampak v vsej Jugoslaviji. V čedalje bolj pestrem in razraščajočem se kulturnem in prosvetnem življenju v Trbovljah pa je že delj časa čutili potrebo po simfoničnem orkestru, ki naj ne bi samo nekako zapolnil vrzeli, ampak s svojo dejavnostjo pripomogel k organski rasti kulture in prosvete v tem velikem delavskem središču.

Nov dom delavske kulture bo skoraj dal Trbovljam pogoje in možnosti za kakovostno rast kulturno-prosvetnega življenja. Kaj je torej bolj logičnega in tudi zaželenega, ko da ob teh pogojih močneje zaživi tudi glasba, z katero neogibno potrebujemo dober simfonični orkester? Vse kaže, da je volja in tudi potreba po takšnem orkestru že tolikanj dozorela, da bodo zdej tudi Trbovlje dobile simfonični orkester, ki ga bo vodil prof. Veingerl. V rahlih obrisih so se sicer godbeniki, ki bodo tvorili jedro simfoničnega orkestra, že nekajkrat ob raznih priložnostnih nastopih predstavili občinstvu. Njim se bodo pridružili še drugi ljubitelji glasbe, a tudi glasbena šola skrbni med mladino za tolikšno glasbeno izobrazbo, da utegne odstopiti simfonični orkester izdatno pomnožiti in oporo. Kajpada, simfonični orkester je organizem, ki ne zraste čez noč, ampak ob vztrajnem delu in vadbi se šele izoblikuje v takšno harmonično celoto, ki lahko potem kakovostno interpretira resno, težjo in zahtevnejšo glasbo. Trdna volja, s kakršno se začelja življenje simfoničnega orkestra, pa obeta, da bodo Trbovlje dobile orkester, ki bo nastopal samostojno ter odpiral ljudem nove strani iz glasbenega življenja.

Z RAZSTAVE KNJIGE IN TISKA NA KLEKU:

Čitaj vsak dan vsaj 20 minut!

V malih naseljih nad Trbovljami — na Kleku, Partizanskem vrhu, v Planinski vasi in Prapretah — si kultura in prosveta vztrajno krčita pot v vsako hišo, do vsakega človeka. Čeprav so možnosti in pogoji za kulturno dejavnost razmeroma skromne, hise in ljudje v teh naseljih pa razkropljeni, se vendar vsako leto razcvete in obrodijo nekaj zlatih kulturnih sadov. Mednje lahko letos pristojemo tudi prav uspešno razstavo knjige in tiska, ki sta jo v mali dvorani Doma narodnega heroja Tončka Čečeve na Kleku uredila učiteljica Martina Zagar in stari komunistični bорец (član Partije od leta 1922) Andrej Fortič. V skromni, toda prikritni obliki je razstava razgledala številnim obiskovalcem bežno podobo našega knjižnega, dnevnega, tedenskega in revalnega tiska.

gali po knjigah, jih jemali v roke, odpirali in prelistavali. Po ogledu je med drugimi Tončka Golobova vsa vzradoščena zapisala: »Moje največje veselje poleg družine je knjiga. Čitala bi vsak dan!« Delavska žena s Kleka je preprosto zapisala: »Rada imam knjige! Nekdo spet pravi: »Če čitaš vsak dan vsaj 15 do 20 minut, prečitaš na leto 20 dobrih knjig!« In ko prelistate vse te preproste vtise, občutite, kako dober in lep odnos imajo vsi ti ljudje do knjige in tiska.

Na razstavi so organizatorji tudi prikazali, kako je s tiskano besedo v teh hrbovskih naseljih. Resda ima tu »Ljudska pravica« samo 6 naročnikov, »Slovenski poročevalec« pa 4. Ali ljudje pravijo, da bi bolj segali po obeli, če bi jim jih pošta prinašala vsak dan. »Ne smete nam zameriti, toda nekaj dni stari dnevniki so pač — stari! Odkar imamo povsod elektriko, imamo tudi radijske aparate in smo se navadili na nove vesti.« Statistika pravi dalje da ima to »Zasavski tednik« 27 naročnikov, TT 7, »Kmečki glas« 8, »Naša skupnost« 5, »Mladina« 8, »Sodobno gospodinjstvo« 15, »Upokojenec« 25, »Gasilski vestnik« 12, »Naša žena« 11, »Prešernova družba« 9, »Mohorjeva družba« 9. Ob knjižnici, na Kleku in v Planinski vasi, pa imata nekaj sto obiskovalcev, ki zlasti od jeseni do pomladi pridno segajo po knjigah, se ob njih zabavajo, zamisljajo, se učijo in si širijo izobrazbo.

Dedek Mrz pride tudi na Senovo

Na Senovem — tako pravijo — bo letošnja Novoletna jelka prirejena na moč veličastno. Po pripravih sodč, pri katerih sodelujejo najboljše delavske Društva prijateljev mladine, bo to ena najlepših prireditev kraja za našo mladino. Dedek Mrz bo prav na poseben način obiskal letos otroke vzdolž vse velike senovske občine. Sneg, ki je nepričakovano pokril zemljo, bo še povzdignil izvrstno dedkovega okolja in mu dal pravo veljavo. Otroci na Senovem zato na moč nestrpno pričakujejo lega trenutka, saj vsi vedo, da »režbov« zlasti če dolgo misli nanje in da bodo darovi, ki jih bo prinesel pridnim in vrednim, pač bogati. Ni čudno potem, da z neučakljivo nestrpnostjo pričakujejo večera 28. decembra, ko se jim bo z otpljivno veselničnostjo razodelo vse ono, o čemer si zdaj z radostnim drhtenjem šepetajoč pripovedujejo.

Dedek Mrz na Dolenjskem

V Škofljici, v Grosupljem, v Višnji gori in Ivančni gorci ter v krajih tja do Velikih Lašč malčki željno pričakujejo Dedka Mrza. Gimnazija in osnovna šola v Grosupljem bosta za Dedka Mrza uprizarili mladini in odraslim igro »Pehlar«. Društvo prijateljev mladine v Grosupljem pa bo preskrbelo mladini za novoletno jelko predvajanje filma »Ostrček«. Posebno presenečenje pa pripravljajo cilbinčkom v otroškem vrhu, ki jih bo obiskal Dedek Mrz in jih kolektivno obdaroval. Tudi podjetja se pripravljajo na obdaritev otrok. Trgovsko podjetje »Tabor« v Grosupljem pa bo za novoletno jelko znižalo cene vsemu blagu. Sklenilo je tudi, da bo Dedek Mrz obdaroval v njihovih poslovalnicah nad 2500 otrok.

Uspelo gostovanje z »Anno Christie«

Dramska družina trboveljske »Svobode-Center« je z vrhovitvo drame Eugena O'Neillja že v Trbovljah žela toliko zaslužnega priznanja, da za to stvaritev ni dobila na dramskem festivalu trboveljskih »Svobode« samo prve pohvale, ampak je hvaležna publika z užitkom in številno občinstvom tudi vse nadaljnje reprize. To soboto zvečer pa je dramska družina gostovala z odlično naštudivano »Anno Christie« v Litiji, kjer je občinstvo, ki je do tesnega napolnilo dvorano, z navdušenjem sprejelo igro trboveljskih dramskih materjev. S prav tolikšnim navdušenjem pa so naslednji dan številno obiskali predstavo tudi v Smartnem pri Litiji, kjer so to nedeljo praznovali svoj občinski praznik. Za praznično razpoloženje Smarčane je bila »Anno Christie« v izvedbi trboveljskih dramskih materjev dogodek, kakršnega že zlepa niso doživeli v svojem kraju.

Tečaj za prekalifikacijo delavcev v »Iskrice«

V tovarni »Iskra« so v sklopu industrijske šole organizirali še tečaj za prekalifikacijo delavcev. Tečaj obiskujejo 102 delavca. Pouk bo trajal 8 do 8 mesecev. Ob koncu tečaja bodo imeli izpite, s katerimi bodo posamezniki dosegli potrebno kvalifikacijo.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Marija Učtar roj. Znidaršč, stara 78 let, doma iz Podcerkve pri Starem trgu; Milan Jenko, star 41 let, rojen v Clevelandu; Janez Peterlin, star 83 let, doma iz Velikih Poljan; Franciska Rupert roj. Klemenčič, doma iz Vevca pri Ljubljani; Jože Milavec, star 87 let, doma iz Zagore pri Gorici; Jože Terbovec, star 77 let; Terezija Perko roj. Homovec, stara 70 let, doma iz Grčarstva na Ntranjskem; Marija Mencinger roj. Kunovar, stara 85 let, doma iz Sentvidja pri Ljubljani; od kodar je prišla v Ameriko pred 33 leti; Franc Pototnik, star 87 let, doma iz Brezij; Ana Luzar roj. Cesen, prej poročena Križman, stara 57 let, doma iz Doba pri Domžalah; Antojia Kapel roj. Cergol, prej poročena Zadnik, stara 84 let, doma iz Mislice pri Sežani in v Ameriko pred 10 leti; doma iz Male Lesce na Dolenjskem, od kodar je prišel v Ameriko pred 50 leti.

Razen naštetih so umrli v Barbertonu: Janez Petrič, star 83 let, doma iz Gorice na Gorjanskem; v Besenmeru Julija Pušnik, v La Crescente Anton Puntar, star 65 let, doma iz Unea pri Raketu, v Detroitu Janez Vihetič, po domače Mrovčov, star 76 let, doma iz Vrhnike, v Milwaukee Franc Jakob, star 79 let, doma iz Ljubane v Savinjski dolini, v Westville Franc Fintar, v Jolietu Martin Planinšek, doma iz Smartna pri Litiji, v Frontenacu Janez Terlep, star 87 let, doma iz Skočjana na Dolenjskem, v Elkhartu Antojia Terlep roj. Pipon, doma od Sv. Križa na Dolenjskem, od kodar je prišla v Ameriko leta 1899, v Chicagu Antojia Ivanšek, stara 88 let in Anton Vertič.

ALGA ZA MASAŽU - POTREBNO SVAKOM DOMACINSTVU
NEVA ZAGREB

»Zena mi očita, ker se tako pozno vračam domov.«
»Kakor hočete. Odpeljite me domov, zatem pojdite s mojim avtomobilom do svoje hiše in pridite zjutraj pome.«
Coutts je držal roko na odprtih vratih avtomobila.
»Kaj vas skrbi, major? Tisto dekle?«
»Nič.«
»Ona je povezana z njimi, major.«
»Ni.«
»Toda niste je še zaslili v zvezi s tem, kajne da ne?«
»Ne.«
»Ne glede na to, kako se bodo stvari razpletle, veste kje je moje mesto. Z vami sem.«
»Zakaj ne nehate govoriti?« je vprašal Keen. »Sedite za volan in vozite.«
V tem trenutku je Temza nosila s seboj truplo Gellyja Boona. Bil je mrtve že več ko eno uro, toda ni utonil. Nekdo ga je z nožem dvakrat zabodel v hrbet. Ko je Keen prihodnje jutro prebral poročila, ležeča na njegovi pisalni mizi, je pomislil na Willyja Schäfferja, ki je sedel v njegovi sobi z okrvavljenimi rokami na kolenih. Vedel je, da mora tega dne storiti dva koraka: pritisniti na Tonyja Marcottija in se seznaniti z Margaret Ridgeway.

XXXIV

Hedy je stala zraven stopnic v »Zlatem petelinu« in opazovala goste ter novo prodajalko cigaret. Zatem je odšla gor in stopila v Marcottijevo pisarno.

»Dober dan, Hedy,« je rekel Marcotti, »kaj želite?«
»Kdo je tisto novo dekle, prodajalka cigaret?«
»Ime ji je Margaret Richardson. Kaj je z njo?«
»Ni podobna prodajalki v nočnem lokalu.«
»Vi ste torej teh misli? Ste z njo govorili?«
»Ne, toda ne more skriti, da ne spada sem. Kaj veste o njej?«

Problemi Bežigrada in Most na sejah občinskih ljudskih odborov

Proračun za prvo četrtletje 1956 v občini Bežigrad — Direktor podjetja »Obok« razrešen dolžnosti — Nerazveseljivo stanje v gostinstvu občine Moste

Na četrti redni seji Občinskega odbora Ljubljana-Bežigrad so sprejeli predlog začasnega financiranja proračunskih izdatkov za prvo četrtletje v višini 42 milijonov dinarjev. Največ proračunskih izdatkov je predvidenih za oddelek za prosveto in kulturo, ker je občina prevzela v upravljanje vse osnovne šole, gimnazije, srednje strokovne in vajenske šole na njihovem področju. Proračun oddeleka za komunalne zadeve znaša 11 milijonov dinarjev, in bodo sredstva uporabila predvsem za vzdrževanje cest, kanalizacijo, snago in javno razsvetljavo. Za oddelek za zdravstvo in socialno varstvo ter delovna razmerja so predvideni proračunski izdatki 7 milijonov dinarjev, od katerih odpade največ na socialne podpore ter na stroške kurativne in preventivne zdravstvene službe. Vsi ostali izdatki so predvideni v planu oddeleka za gospodarstvo, tajništva in za obvezno proračunsko rezervno.

malomarnosti posebno nekmetovalcev se je koloradski hrošč zelo razmnožil in so samo v eni akciji šolske mladine pobrali približno 12.000 hroščev. Zato so sprejeli sklep, da bodo v primernem času začeli odločno akcijo za zatiranje tega škodljivca.

V razpravi o gostinstvu so ugotovili zelo žalostno stanje v tej panogi gospodarstva. Se manj razveseljivo je dejstvo, da imajo gostišča s pavšalno obdavčitvijo boljše postrežbo, čistejšee lokale in večji promet kot socialistična gostinska podjetja. Nekatera gostišča v sklopu gostinskih podjetij so pasivna in se vzdržujejo na račun drugih gostišč. Sklenili so poostriiti finančno in sanitarno kontrolo nad gostišči in pavšalistom odmeriti pravilne pavšale.

Iz poročila o registraciji prebivalstva je razbrati, da je v občini Moste 15.172 prebivalcev, kar je skoraj 1500 več, kot so predvidevali po prvotnih podatkih.

Na seji so sprejeli tudi sklep o sistematizaciji delovnih mest, ki predvideva 43 uslužbencev in odlok o začasnem financiranju proračuna za prvo četrtletje v višini 30.695.000 dinarjev.

Zadnje priprave na otroškem zabavišču

Ljubljana, 24. dec. — Paviljone na Gospodarskem razvistišču danes že mrzlično urejujejo, otroško zabavišče pa že dobiva zamišljeno podobo. Pred razvistiščem so elektrifikirali napeljali barvito slavnostno razsvetljavo. Oder pionirskega gledališča so že postavili, tudi dvorana za »non-stop« filme je že urejena. Miniaturalni električni vlak je danes dobro prestal poslušno vožnjo po zamotanem železniškem omrežju. V pravilnoem gozdu so živali, ki izgledajo kot žive. Mojstra puškarja sem našel, ko je ravnokar pripeljal puške na strelišče.

Jo komandni stolp s semaforji, s katerimi bo pionir-prometnik urejal promet. Stari dobri JAP, avtomobil iz leta 1912, bo gotovo vzbujal veliko pozornost pionirjev, čeprav je razstavljen tudi moderni dirkalni Porsche. Vojaki JLA bodo pripeljali še tank, lovsko letalo in konje, na katerih bodo lahko pionirji sami jahali.

Po vsem zabavišču pripravljajo stojnice slaščičarji, ki bodo otrokom nudile mnoge sladkarije. Mladinska knjiga pa bo prodajala zanimive knjige. V ponedeljek zjutraj od devetih bo Otroško zabavišče odprto. Starejši pa dajmo pionirjem na zabavišču čim več prostora!

Paviljon D se je spremenil v potratno prepreženo z mnogimi cestami, po katerih bodo pionirji vozili v avtomobilskih in s tricikli. Promet mora biti varen, zato so na nevarnih mestih cest mnoga prometna znamenja, po katerih se bodo morali šoferji strogo ravnati, ker jih bo v nasprotju primeru ujeta prometna milica. Na centralnem križišču pa postavljajmo K sodobni stanovanjski kulturni spadoja

Primer, ki zasluži pozornost stanovanjskih organov

Na dvorišču Emonska 8, stanuje v prostoru velikosti 2,5x1,5 že več let družina Vekoslav Sladina, bivšega partizana, sedaj vratarja pri OLO Ljubljana. Postelja, omara (ki se ne da popolnoma odpreti) in kuhinjski, ki pa ne more segreti prostora, saj mrz vdira od vseh strani, posebno skozi tanka stropna vrata — to je stanovanjski primer, ki se brnenje avtomobilskih motorjev, ki ves dan vozijo iz bližnjega skladišča. Žena je hudo bolna. V Kartonažni tovarni, kjer je zaposlena, dela zaradi tega samo štiri ure dnevno. Sin, ki je letos pričel hoditi v šolo, pa mora živeti pri zeninih starših.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Nedelja, 25. dec. ob 16.: Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«. Komedijska. Izven in za podelzelje.

VESTI Z JESENICE

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Torek, 27. dec. ob 18.: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. Krstna predstava. Režija in scena Bojan Cebulj. Glasba Silva Gračner. — V okviru Novoletne jelke za terene.
Sreda, 28. dec. ob 18.: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. V okviru Novoletne jelke za terene.
Četrtek, 29. dec. ob 18.: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. V okviru Novoletne jelke za terene.
Petek, 30. dec. ob 16.: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. V okviru Novoletne jelke za terene.
Vstopnice niso v prodaji.
Ponedeljek, 2. jan. ob 19.30.: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. Izven.
Torek, 3. jan. ob 18.: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. Izven.
Vstopnice za zadnji dve predstavi v prodaji. Zveze so ugodne.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega dobrega moža

DORČETA KOCHA

učitelja v pokoju

se prisrčno zahvaljujem vsem, ki so mu poklonili vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Moja topla zahvala še posebej tov. SAŠI DOMINKU za njegove prisrčne poslovilne besede.

Zlasti pa izrekam iskreno zahvalo dr. VILKU RUPNIKU za njegovo dolgoletno, požrtvovalno zdravniško nego in vsej njegovi družini za res plemenito in nesebično pomoč ves čas pokojnikove bolezni in ob teških trenutkih njegove smrti.

Zalužna žena Ivanka z družino

Gorelo je

Dne 23. t. m. je začela goriti stanovanjska hiša upokojenca Ignacea Zorca iz Jurčkove ulice v Ljubljani. Ta dan okoli poldneva so v dimniku kazni 150.000 dinarjev v roku treh mesecev, drugače pa se spremenil kaznen v zapor 6 mesecev. Franc Mejač je bil obsojen na 1 leto in 6 mesecev strogega zavora, ker je sodišče upoštevalo, da je bil že predkaznovan, Luka Menard pa na 1 leto zavora, ker je tako storil in bolan.

Marcotti je skomignil z rameni.

»Vse, kar me zanima pri prodajalki cigaret, zaposleni pri meni, je to, ali je videti v kratkem krilu prikupna. Kar pa zve o tistem, kar se dogaja v lokalu — me ne skrbi. Kar pa se dogaja tu gori, ne more dognati, prav tako kakor tega ne morejo zvedeti člani orkestra ali dekleta za barom. Kaj je pri vsem tem napak? Mar bi hoteli, da od nje zahtevam karakteristiko?«

»Ne,« je rekla Hedy. »Toda takšna je videti. Morda jo je poslala policija ali celo Keen.«

»Ne dela za Keena, zame dela.«

»Dobro bi bilo, če bi imeli prav.«

»Vsekakor imam prav. Tisti Keen je zelo spreten človek. Če bi hotel vtihotapiti semkaj prodajalko cigaret, ne bi izbral dekleta, kakršna je Margaret. Izbral bi dekle, ki bi docela ustrežalo. In zato me glede nje ne skrbi.«

Eden izmed telefonov na pisalni mizi je zazvonil. Marcotti je dvignil slušalko.

»Keen in Coutts prihajata k tebi v pisarno, Tony,« je bilo slišati Cahillov glas.

Marcotti je odložil slušalko.

»Morda bi bilo boljše, če bi odšli v vašo garderobo, Hedy.«

Marcotti je počakal Keena in Couttsa pred vrati svoje pisarne.

»Dober večer,« je rekel Marcotti Bil je zelo ljubezniv in zelo negotov. Vprašal se je, ali sta prišla zavoljo Gellyja, ali zastran tistega dekleta, Sally Jenningsove. »Dober večer! Vstopite, gospod dajor.« Na Couttsa se sploh ni ozrl.

Pisarna je bila pospravljena, namesto razbitih kristalnih kozarcev in steklenic so prinesli novo steklenino. Marcotti je imel na desnici ozek zavoj.

»Vprašal sem se, zakaj že niste prišli,« je rekel Marcotti »Prav gotovo vas zanima, kaj se je zgodilo z Gellyjem?«

»Nekaj takega,« je odvrnil Keen.

»Tudi sam se vprašujem, kdo bi sploh želel ubiti Gellyja.«

»To je ena izmed stvari, ki sem se jih naučil od njega.« Zatem je vprašal Frayna: »Kaj ste opazili na Schäfferju posebnega? Kaj vas je še posebno zbudilo v očih?«

»Ne vem,« je odgovoril Frayne. »Morda so bile to njegove oči.«

»Nenehno sem ga opazoval,« je rekel Keen. »Gledal je naravnost v slepečo svetlobo in po nekaj minut je minilo, ne da bi sploh trenil z očesom.«

»Čujte Gregory,« je rekel Frayne. »Ne vem, kako bi ga mogel pridržati v zaporu.«

»Ne želim, da bi ga zadržali.«

»Kaj?«

»Izpuscite ga. Toda sledite mu. Bodite za petami njemu in Marcottiju in obema Marcottijevema osebnima stražarjema. Toda naj kar bodo na prostosti. Prej ali slej bo eden izmed njih storil napako.«

»Upam, da veste, kaj počenjate.«

»Natančno vem, kaj delam.«

Ko so odšli iz sobe, Willyja in Griggsa že ni bilo več na hodniku. Frayne je Keenu in Couttsu želel lahko noč, prižgal pipo, stopil v svoj avtomobil in se odpeljal. Keen in Coutts sta stala zraven Keenovega avtomobila.

»Bi šla kam na kozarček?« je predlagal Keen.

»Ne, gospod. Bolje bi bilo, če bi šli domov.«

»Zakaj nečete iti?«

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

»Vesele izkrcevanje«

Tednik »Filmske novosti št. 51«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9 do 11 ter od 14 dalje.

»KINO VIČA«

Ameriški barvni film

»Cimeronska roža«

Tednik »Filmske novosti št. 51«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: franc. film »Imel sem sedem hčera«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 je matineja istega filma. V glavni vlogi: Maurice Chevalier in Paolo Stoppa. Danes zadnjikrat! V ponedeljek, dne 26. dec. ob 10 dopoldne amer. barvna risanka »Snežuljčica«.

KINO »SLOGA«: amer. film »Koga sonce greje«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 je matineja istega filma.

KINO »SOČA«: amer. barvni film »Triljubezni«. Brez tednika. Predstave ob 15, 18, 19 in 20. V glavni vlogi: Leslie Caron, Pier Angeli in Kirk Douglas. Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: švedski film »Tatovi ljubezni«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnjikrat!

JESENICE »RADIO«: ameriški barvni film »Na gladki površini«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja jugoslovanskega filma »Barba Zvana«. — »PLAVZ«: švedski film »Tatovi ljubezni«. Predstave ob 15, 18 in 20. Ob 10.30 matineja jugoslovanskega filma »Barba Zvana«. — »KOROSKA BELA«: ameriški barvni film »Na gladki površini«. Predstavi ob 17 in 19. Ob 15 matineja jugoslovanskega filma »Barba Zvana«.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»Z vragom so trije«

V glavni vlogi: Gene Kelly in Anne Maria Pierrageli. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat. Ob 10 brezplačna mladinska predstava ameriškega barvnega filma »Ostržek« za komuno Šiška.

CELJE »UNION«: ameriški barvni film »Sneg na Kilimandžarus«. Predstave ob 15, 18 in 20. Ob 10 matineja angleškega filma »Smeh v rajju«. — »DOM«: francoski film »Bela griva — divji konj«. Predstave ob 15, 18, 19 in 20.15.

KRANJ »STORŽIČ«: ob 10 matineja angleškega barvnega filma »Romeo in Julija«. Danes zadnjikrat. Ob 14, 16, 18 in 20 ameriški barvni film »Beau Brummell«. Tednik v glavni vlogi Stewart Granger in Elizabeth Taylor. Danes zadnjikrat! Ob 22 premiera ameriškega barvnega filma »Gipsy — Crni konj«. — »SVOBODA«: angleški barvni film »Romeo in Julija«. Brez tednika. Predstave ob 14.30, 17 in 19.30. Danes zadnjikrat!

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

Dvigni zaveso

Tednik v glavni vlogi: Fred Aster, Sid Ceric in Oskar Levant. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10 do 11 in od 15 dalje.

BOLNICA VALDOLTRA PRI KOPRU

razpisuje službena mesta za:

- 2 medicinski sestri
2 bolničarki
rentgenskega tehnika
farmaceutskega pomočnika

Prejemki po predpisih. Celotna oskrba v bolnici. Prošnje z življenjepisom sprejema uprava bolnice.

4397

»VINO - KOPER«

IZVOZ IN UVOZ — KOPER

Obveščamo vse svoje odjemalce in dobavitelje, da zaradi

inventure

v času od 4. do vključno 7. januarja 1956 ne bomo izdajali niti sprejemali vina.

Priporočamo se za nadaljnjo naklonjenost!

4400

UPRAVA

SPLOŠNE BOLNIŠNICE V ČRNI NA KOROŠKEM

razpisuje mesti za:

zdravnika sekundarija in farmacevtskega pomočnika

za vodstvo zavodove zaloge (lekarne) zdravil. Zaželena tudi sposobnost za delo v bolnišničnem laboratoriju

Temeljna plača po uredbi. — Dopolnilna po pravilniku. Stanovanje in hrana v zavodu.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

4379

DNEVNENOVICE

Razstava »Ravenski mozaiki v Moderni galeriji« v Ljubljani je zaradi izrednega zanimanja podaljšana do 4. januarja 1956. Odprta je dnevno od 9 do 13. in od 15. do 17. ure.

Obrotna zbornica glavnega mesta Ljubljana prireja v januarju in februarju 1956 tečaj za mosko in damsko krojenje pod vodstvom krojaškega mojstra tov. Stanka Klemenčiča. Tečaj bo ločeno za mosko in damsko krojenje. Prijave sprejema zbornična pisarna. Mestni trg 2/II, soba št. 54, najkasneje do 8. januarja 1956.

Obrotna zbornica glavnega mesta Ljubljana priredi v januarju in februarju 1956 strokovni izpopolnitveni tečaj za pomočnike in mojstre pleskarke stroke za imitacijo lesa in marmorja pod vodstvom strokovnega učitelja tov. Jožeta Pečarja. Prijave sprejema zbornična pisarna. Mestni trg št. 2/II, soba št. 54, do 10. januarja 1956.

Vsaki kopol neg žlico »JELA«: sode! »JELA« sol desinficira, krepi živice, osvježuje in preprečuje neprijeten duh po potenju. Elektrotehniško društvo LRS vabi svoje člane in njihove svujce na silvestrovanje, ki ga priredi 31. decembra 1955 v prostorih Doma inženirjev in tehnikov LRS, Ljubljana, Erjavčeva 11. Začetek ob 20. uri. Udeležbo prosimo javiti do 26. decembra 1955 v pisarno Elektrotehniškega društva, telefon 22-263.

Obrotna zbornica glavnega mesta Ljubljana opozarja obrtne obrate, da imajo po čl. 15 Uredbe o vzajemnih vajenci med zimbalski šolskimi počitničnimi pravico do 7-dnevnega dopusta. Veletrgovina Mercator Uvoz-Izvoz Ljubljana. Titova 31, obveščata svoje poslovne tovarise in podjetja, da bodo skladišča dne 28., 29. in 30. decembra 1955 zaprta zaradi letnega popisa blaga.

Poročili so se v Ljubljani dne 24. decembra 1955

Leopold Vehovar, uslužbenec, in Matilda Kokalj, trg. pomoč. S Slavko Mandič, finomehanik in Ivanka Bonča, delavka; Andrej Bukovec, voznik in Rozalija Muzulinič, gospodinja; Ivan Intihar, plezkar, pomoč. in Marija Črnlogar, delavka; Silvan Kompar, student, in Irma Švab, uslužbenka; Egon Hirsch, ključavničar in Ana Kumer, delavka; Anton Mlakar, avtomehanik in Lucija Novak, delavka; Franc Vidmar, gradb. tehnik in Marija Erjavčeva, nameštčenka; inž. Gvido Deržaj, elektrotehn. in Magdalena Bizjak, student.

KONCERTI

V petek, 29. t. m. 3. koncert za rumeni abonma. Dirigent Samo Hubad, solist Kendall Taylor (London). Brahms, Matičič (prva izvedba), Stravinski. Vstopnice so razprodane.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Nedelja, 25. dec. ob 16.30: Golia: »Jurček«. Izven in za podeželje. Nastop Dedka Mraza; ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.«. Premiera. Izven. (Falstaff — Janez Cesar.)
Ponedeljek, 26. dec. ob 15: Golia: »Jurček«. Zaključena predstava za osnovno šolo Vič. Nastop Dedka Mraza; ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.«. Abonma red E. (Falstaff — Pavle Kovič.)
Torek, 27. dec. ob 15.30: Golia: »Jurček«. Zaključena predstava za sindikat SZDL. Nastop Dedka Mraza Sreda, 28. dec. zaprt.
Četrtek, 29. dec. ob 14.30: Golia: »Jurček«. Zaključena predstava za gimnazijo in osnovno šolo Mengoš. ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.«. Abonma G. (Falstaff — Janez Cesar.)
Petek, 30. dec. ob 20: Machiavelli: »Mandragola«. Abonma C.
Sobota, 31. dec. ob 15.30: Golia: »Jurček«. Zaključena predstava za teren Ajdovščina. ob 20: Machiavelli: »Mandragola«. Izven in za podeželje.
OPERA
Nedelja, 25. dec. ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Premiera. Izven. Ponedeljek, 26. dec.: Zaprt.
Torek, 27. dec. ob 19.30: Balet: Kogan-Semenov; »Amazonke«; Mozart: »Les petits riens«; Lhotka: »Balada«; Borodin: »Polovski ples«. Abonma red F.
Sreda, 28. dec. ob 19.30: Strauss: »Kavalir z rožo«. Abonma red K. Četrtek, 29. dec. ob 15: Smetana: »Prodana nevesta«.

AVTO STEOWER

v dobrem stanju — generalno popravljeno — po zelo ugodni cenli prodaja REŠEVALNA POSTAJA KAMNIK 4398

Delavski svet

TEKSTILNE INDUSTRIJE »IVAN MILUTINOVIČ« ZEMUN Tvrniška ulica 14 razpisuje natečaj

za strojnega inženirja za vodjo obrata POGOJI: Strojna fakulteta s 5-letno prakso. Plača po dogovoru. Ponudbe pošljite tajništvu podjetja. 3685

LITOGRAF bi se rad zaposlil. Ponudbo oglašnemu oddelku »Ljudske pravice« pod »Litograf«. 2014
MIZARJA za fina dela sprejemno v službo. Ponudbo oglašnemu oddelku »Ljudske pravice« pod »Fino delo«. 2015
KLJUČAVNICAR se sprejme. Pismene ponudbe na oglašni oddelku »Ljudske pravice«. Šifra »Kvalificiran«. 2016
GOSPODINSKO POMOČNICO sprejmemo. Pismene ponudbe z osebni podatki pošljite oglašnemu oddelku »Ljudske pravice« pod šifro »V družino«. 2017
USNJARSKI MOJSTER išče službo. Sproščite svoj naslov oglašnemu oddelku »Ljudske pravice«. 2018
SLAŠČICAR MOJSTER bi rad primerno zaposliti. Naslov posreduje oglašni oddelku »Ljudske pravice«. 2019
DIMNIKARSKI MOJSTER se želi primerno zaposliti. Ponudbe oglašnemu oddelku »Ljudske pravice« pod »Dimnikar«. 2020
MESARSKI MOJSTER išče službo. Ponudbo oglašnemu oddelku »Ljudske pravice« pod »Mesar«. 2021
SOFER II. kategorije želi primerno zaposliti. Sproščite vaš naslov oglaš-

Petek, 30. dec. ob 19.30: Musorgski: »Hovansčina«. Abonma red H. Sobota, 31. dec. ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Izven.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža
Nedelja, 25. dec. ob 15: Matej Bor: »Vesolje in akvarij«. Izven. (Poet — Florjancič); ob 20: Gogol: »Zenitevs«. Izven. (Podkoljosin — Janez Rohacek). Ponedeljek, 26. dec. ob 16.30: P. Golia: »Srce igrača«. Izven.

Torek, 27. dec. ob 15: Pavel Golia: »Srce igrača«. Zaključena predstava za II. gimn. Rakovnik. ob 20: Girardoux: »Trojanske vojске ne bo«. Abonma Vajenci.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Nedelja, 25. dec. ob 15.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Ponedeljek, 26. dec. ob 19.30: G. Senčič: »Logaritmi in ljubezne«, veseloigra. Izven. Večerna predstava.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota, 31. dec. ob 20: Fodor: »Uspavanka«, veseloigra, premiera, izven. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 32-866. Prihodnje soboto bo premiera veseloigre »Uspavanka« z M. Strukljevo, Z. Bevcem, B. Ovscevo, M. Lombarjem, Karusom, P. Ovscom in M. Petrovičem v glavnih vlogah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke
Gostovanje v okviru praznovanja Novoletne jelke
Ponedeljek, 26. dec. ob 10: Gostovanje v Rotah; ob 14: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 18: Gostovanje v Dol. Logatcu; ob 19: Gostovanje v Domu SZDL na Dolenski cesti.

Torek, 27. dec. ob 10: Gostovanje v Dobrovi pri Ljubljani; ob 14: Gostovanje v Polhovem Gradcu; ob 16.30: Gostovanje v Horjulu.

Torek, 27. dec. ob 14.30: Goerner: »Pepekka«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom, popoldnaska predstava. Izven. Sobota,

LJEVAONICA ŽELJEZA

I TVORNICA VODOVODNIH ARMATURA
VARAŽDIN

4396

VABILO ZA SKLEPANJE POGODB

PROSIMO CENJENE POTROŠNIKE NAŠIH IZDELKOV, DA BI NAM POSLALI POTREBE PO FAZONSKIH IZDELKIH ZA ZUNANJE VODOVODE, KAKOR TUDI ZA VODOVODNE IN KANALNE ARMATURE ZA LETO 1956 S SPECIFIKACIJAMI PO ČETRTLETJIH.

LIVARNA ŽELEZA, VARAŽDIN

Mercedes 170 V

poltovorni 0,5 tone

proda

AVTOSERVIS — LJUBLJANA, PREŠERNOVA 52

Color

TOVARNA BARVIN LAKOV

MEDVODE

sprejme:

strokovno moč

za tajništvo podjetja

samostojnega korespondenta

(z znanjem slovenske, srbohrvatske in nemške korespondence)

tehnika kemije
laboranta

PONUDBE Z ŽIVLJENJEPISOM TER OPISOM STROKOVNE USPOSOBLJENOSTI DOSTAVITE NA GORNJI NASLOV.

4384

IZID NATEČAJA

ZA SPOMENIK NOB
V MARIBORU

Žirija I. in II. nagrade ni priznala.

III. nagrado v višini 100.000 din je priznala osnutku pod geslom »MCCCM«, čigar avtor je Jože Brumen, stud. arch. v Ljubljani.

Nadalje je predložila v odkup naslednje osnutke:

1. Osnutek, predložen pod geslom »333«, za znesek 60.000 dinarjev.
2. Osnutek, predložen pod geslom »R-Revolucija«, za znesek 50.000 dinarjev.
3. Osnutek, predložen pod geslom »085«, za znesek 40.000 dinarjev.
4. Osnutek, predložen pod geslom »1011«, za znesek 20.000 dinarjev.

SVET ZA PROSVETO IN KULTURO
OLO MARIBOR

M-602

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

PODJETJE ZA VZDRŽEVANJE PROGE — CELJE
Ulica XIV. divizije

sprejme:

GRADBENEGA INŽENIRJA
IN GRADBENEGA TEHNIKA

Pogoj: Krajša praksa ali začetnik s predpisano strokovno izobrazbo. Plačo po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe po dogovoru.

Pismene prošnje je treba poslati na upravo podjetja.

C-410

ŽELEZNIK

FABRIKA MASINA

»IVO LOLA RIBAR« — ŽELEZNIK

proda po ugodnih cenah večje količine presežkov materiala in sicer:

izdelke črne metalurgije
izdelke barvaste metalurgije
vodoinstalaterski material
brusilne plošče različnih dimenzij
različno orodje
(rezkala, različne svedre, vrtalce)
kroglične in valjčne ležaje
merilne instrumente
klinaste jermene in
različno trgovsko blago

Interesentom so na razpolago (v komercialnem oddelku) naši seznami presežkov materiala.

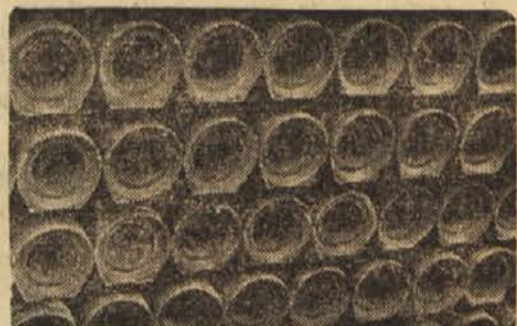
Za natančnejša pojasnila se obrnite na zgornji naslov ali telefonično 57-177 in 57-197.

3775

RAZŠIRILI SO SVOJO DEJAVNOST
PO VSEJ SLOVENIJI

Splošno gradbeno podjetje

STANDARD

Če se vozite iz Ljubljane na Primorsko, srečate že na Vrhniki delavce »STANDARD«. Tu gradijo razne platoje in podobno. Vsakemu potniku pa obstane pogled tudi na ličnih stanovanjskih hišicah v Vipavi, ka-

To pa ni bilo samo formalno preimenovanje, temveč je ta akt pomenil tudi kvalitetni in kvantitetni skok. Od takrat se je razširila dejavnost podjetja tudi v smeri, kot smo jo že omenili v začetnem odstavku. S to razšir-

delavcev, več kot polovica jih je iz Tolminske. Kvalificirani delavci so delno domačini, delno iz Renč. Vsa dela, razen zaključnih del pri gradnjah imajo v akordu, kar močno vpliva na dobič storilnosti.

Kakor smo že zapisali v enem gornjih odstavkov, je gradbeno podjetje »STANDARD« razvilo močne stranske obrate. V težnji,

drugim. V mizarški delavnici v Kobaridu imajo zaposlenih 30 mizarjev. Ti izdelujejo vse staobno pohištvo za lastne potrebe in za druge interesente. S potrebnimi stroji so dobro opremljeni in jim gre delo hitro izpod rok. Zagarski obrat, kateri je ravno tako v Kobaridu, dela za ostale obrate. V kovinski delavnici izdelujejo vsa kloparska in ključavničarska dela ter delno vodovodne instalacije. Cementinarski obrat je svojo dejavnost zelo razširil. Razen betonskih cevi od 10 do 60 cm premera izdelujejo terazzo tla-

Tolmin

JE V TREH LETIH
POKAZALO, DA JE KOS
NAJRAZLIČNEJŠIM
NALOGAM

ke, montažne stopnice in ravnice po meri in individualnih naročilih, razne fasadne plošče, dalje montažne elemente za kablovode za železnice, elemente za ograje itd. Pri teh izdelkih so mnogo cenejši od drugih sorodnih podjetij. Imajo še tesarski obrat, kjer izdelujejo vse

strešne konstrukcije, navadne pode; ladijske pode, skratka vsa dela, katera spadajo v tesarsko stroko. V mehanični delavnici pa popravljajo gradbene stroje in avtomobile.

Kakor so obrati rasli iz potreb podjetja, tako je tudi njihova lokacija zelo pestra. Razstreseni so po vsem Tolminu, zagarski obrati in mizarška delavnica sta pa v Kobaridu. Zaradi razstresenosti obratov je pa nadzor nad njimi zelo otežkočen, pa vsled tega tudi delo morda marsikdaj še ne teče tako, kot bi sicer moralo.

Podjetje teži za tem, da bi si v bodočnosti zgradilo skupne centralne obrate in bi z boljšo organizacijo dela lahko občutno znižalo cene storitev.

Kader si skušajo vzgojiti in pridobiti sami. Podjetje ima 22 vajencev. Od teh jih je 11 v zidarski stroki, dočim je druga polovica v stranskih obratih. Poleg teh štipendira »STANDARD« tudi 5 delopodij, 2 inženirja, in sicer enega gradbenika in enega arhitekta ter enega gradbenega tehnika.

Lične stanovanjske hiše v Tolminu, ki jih je zgradil Standard

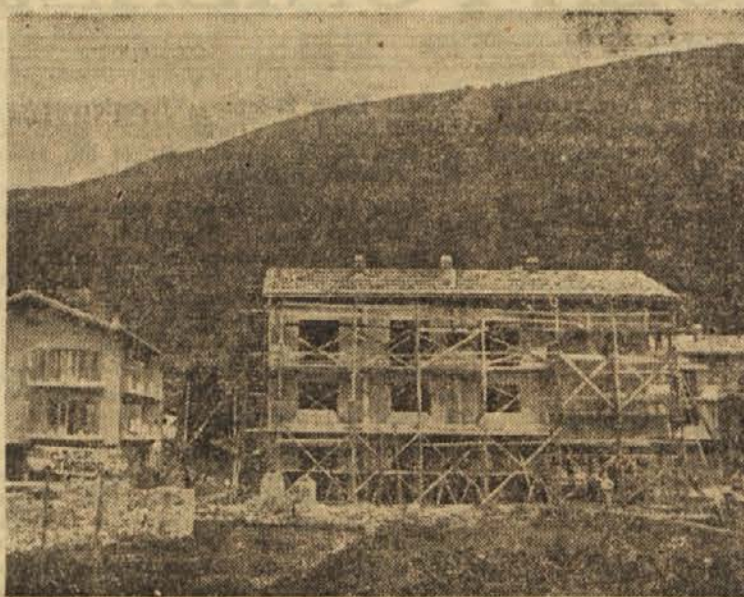
tere prav tako gradi tolminsko podjetje. Tako se srečujemo z delom tolminskih zidarjev v Ljubljani, Ajdovščini, Piški, Neverkah, kakor tudi na Gorenjskem v Zapužah, Begunjah in Jesenicah.

Leta 1952 se je tedanje Okrajno gradbeno podjetje v Tolminu, ki je imelo za prvenstveno nalogo obnovo med vojno porušenihih vasi, preimenovalo v Splošno gradbeno podjetje »STANDARD« s sedežem v Tolminu.

jeno dejavnostjo je podjetje začelo reševati problem delovne sile na Tolminskem, ki je s tem dobila spet večje možnosti za zaposlitev. Iz teh vidikov ter zaradi pocenitve gradbenih del in hitrejših dobav je podjetje ustanovilo močne stranske obrate, kateri izdelujejo izdelke, potrebne pri gradnji objektov, katere gradi podjetje. Poleg tega delajo stranski obrati tudi za druge naročnike. Podjetje zaposluje okoli 600

Kolektiv
splošnega gradbenega podjetja
»Standard«
Tolmin
želi
vsemu delovnemu
ljudstvu Jugoslavije srečno
in uspeha polno
novo leto 1956

da bi čimbolj pocenilo svoje gradbene storitve in po drugi strani, da bi gradnje dokončali v pogodbenih rokih, ter zaradi reševanja problema delovne sile, so stranski obrati rasli eden za

Tolminski zidarji dokončujejo stanovanjske hiše v Vipavi

SKOZI SNEG IN VIHAR

VESELA NOVIČA ZA NAŠE MLADE BRALCE!

V kratkem bomo začeli objavljati novo slikanico

Skrozi sneg in vihar

Kaj se je zgodilo s prebivalci samotnega gorskega področja? Nihče ne ve. Snežni metež in plazovi so ga popolnoma odrezali od sveta. Skrozi sneg in vihar hiti na pomoč skupina drznih fantov, gor-kih reševalcev. Edina njihova zveza s svetom je prenosni radijski oddajnik...

NAJVEČJI ZLATI ZAKLAD NA DNU MORJA

V modrem zalivu Vigo v Španiji sredi zelenih gričev z vso vnmemo delajo ameriški in španski potapljači. Po dolgem prizadevanju so našli v blatu na morskem dnu prvo ladjo španskega »zlatega ladjevja« in zdaj skušajo prodreti v njo. Ali bodo s tem pojasnjene skrivnosti zlatega ladjevja? Ali bodo dvignili z morskoga dna pravilno zaklade, poplajene pred 250 leti?

V potopljenih ladjah leži kakih 120 milijonov zlatnikov, mnogo zlata, draguljev in bakra

leta 1702 je priplulo špansko »zlatno ladjevje« iz Amerike v varno pristanišče Vigo. Srečno se je bilo prebrlo skozi angleško in holandsko blokado. Angleži in Holandci so se borili v španski nasledstveni vojni na strani Hab-buržanov proti Španiji in Franciji. Sedemnajst španskih karavel je pripeljalo v spremstvu 24 španskih in francoskih korvet v Evropo največji zlati zaklad, kar so ga kdaj prepeljale ladje čez Atlantik in ladje so se mirno zadržale v domačih vodah.

Toda 23. oktobra navsezgodaj je vdrla 50 angleških in holandskih vojnih ladij pod poveljstvom sira Georga Rooksa v zaliv, prodrla obrambni ogenj španskih utrd na obali in se zapletlo v eno najbolj krvavih pomorskih bitk, kar jih pozna španska zgodovina. V srditem spopadu so Angleži zavzeli osem z zlatom natorjenih španskih ladij, ostale pa so potopili kapitanji sami, da ne bi prišlo zlato v roke sovražniku. Samo z dveh ladij so nekaj dni prej iztovorili zlato in srebro ter ga z vozovi odpeljali.

V vojni vihuri so se sledovi za tem velikim zlatim zakladom izgubili. Nihče ne ve, koliko je bilo zlato vredno. Angleški zgodovinarji cenijo plen, ki ga je pripeljal Rooks v Anglijo, na pet milijonov zlatnikov in dva milijona srebrnikov. Približno toliko je bilo vredno tudi razno blago. Ta celotna vrednost pa ni zanesljiva. Nihče natanko ne ve, koliko je vredno zlato in srebro, ki se zdaj leži na morskem dnu. Tudi seznanji dragocenega tovora so se namreč skupaj z ladjami potopili. Vzlic temu pa so španski zgodovinarji izračunali, da leži na morskem dnu kakih 120 milijonov zlatnikov, razen tega pa še mnogo draguljev, zlata in bakra.

Zaklad v pristanišču Vigo je torej največji med zakladi, kar jih leži na znanih krajih na dnu morja. To dokazuje tudi prizadevanje Angležev, ki so skušali že na dan bitke potopljene ladje dvigniti. Nekaj let pozneje so začeli iskati potopljene ladje tudi Španci.

Odtlej, torej celih 250 let, so skušali potapljači vseh narodov prodreti do zlatega zaklada. Njihov plen pa je bil neznan. Z morskoga dna so dvignili le nekaj kosov srebra in starih topov. Dospel pa tudi niso mogli prodreti v potopljene ladje.

Zdaj pa je dosegla moderna tehnika svoj prvi uspeh. Potapljači neke ameriške družbe za dviganje potopljenih ladij so namreč našli na morskem dnu eno izmed španskih karavel »Tojo« in zdaj bodo skušali prodreti v njo. Vprašanje je seveda, ali se jim bo posrečilo dvigniti zlati zaklad oziroma ali je zlato prav v tej ladi.

Sviciarski zvezni svetnik Markus Feldmann, član Kmečke stranke, je bil izvoljen za zveznega predsednika za leto 1956.

Spremembe v sestavi prebivalstva

V Angliji se je spremenilo doslej običajno razmerje med moškimi in ženskami. Število moških se je povečalo, število žensk pa skrčilo. Leta 1920 je imela Anglija nad dva milijona žensk več kakor moških, zdaj pa je narobe. Več angleških žen in deklet je na vprašanje novinarjev odgovorilo, da bodo morali možje odslej bolj pomagati pri gospodinjstvih delih in sploh več delati.

Pa tudi v ZDA nastajajo spremembe, za katere se zlasti zanimajo mlade žene. V Washingtonu so objavili nasvet dekletom, živčim v vzhodnih pokrajinah, naj se preselijo v zahodne kraje, kjer se bodo laže omožile. Med 116 milijoni nad 14 let starih

Američanov je 21% samcev in samic. Po drugi svetovni vojni sklene v ZDA zakonske zveze polovica moških s 23. letom, žensk pa z 20.

Sporna znamka

Mučen vtis je napravila v Angliji kanadska poštna znamka, na kateri je upodobljena kraljica Elizabeta II. z nosom ne posebno prikupne oblike. Kanadsko pošto ministristvo pripravlja novo naklado poštinih znamk, na katerih bo upodobljena kraljica po novi fotografiji, posneti na dvoru.

Na sliki vidimo reaktivno letalo »Conquest«, ki leti hitreje od zvoka. Poleg njega stoji francoski pilot

Indija proti alkoholizmu

Vlada indijske države New Delhi je prepovedala objavljati v časopisnih oglasih in izloženih oknih reklamo za alkoholne pijače. Pristojne oblasti v Indiji sploh razmišljajo o prepovedi točenja vseh alkoholnih pijač.

Molčeči poslanec

Lord Cholmondley, star 72 let, je že 32 let član Doma lordov in vsa ta leta niti enkrat v parlamentu ni spregovoril. Sele zdaj je svoj molk prekinil. Povod za to pa ni bila razgibana politična debata, marveč zatiranje zajcev. Lord Cholmondley se je v štiri minute trajajočem govoru vneto zavzemal za iztrebljenje zajcev. Mož namreč opravlja častne posle glavnega komornika Westminsterke palače. Ta položaj mu malaga, da se vzdržuje vseh političnih sporov. Zajci pa menda ne sodijo na politično področje.

To niso prebivalci drugih planetov, temveč samo vojaki ameriške vojske, ki so oblečeni v posebne zimske uniforme. Le-te varujejo vojake pred najhujšim mrazom.

Visok televizijski stolp

Na griču v bližini danskega mesta Aarhusa so zgradili nedavno nov televizijski stolp. Visok je 65 m, njegov podstavek meri v premeru 7,5 m, drži pa 135 m visok antenski drog, ki ima na vrhu 20 m visoko antensko napravo za televizijo, razen tega pa še antene za radijske oddaje. V stolpu je dvigalo in več delovnih prostorov. Zgradili so ga v 20 dneh, kar je nedvomno rekord v gradbeništvu na tem področju.

Za dobro voljo

MEDESEBOJNE SIMPATIJE

Dekle: »Vse bi bilo v redu, samo moj oče te gleda nekam po strani.«
Fant: »Nič ne de, dušica, tebe pa vsa moja družina ne more trpeti.«

V SOLI

Učitelj: »Ze spet si pozabil peresnik, Janezek. Kako pravimo vojaku, ki gre brez puške na vojno?«
Janezek: »General, tovariš učitelj.«

OTROK NA OBROKE

Mož: »Pravkar sem plačal zdravniku predzadnji mesečni obrok honorarja za troj porod.«
Žena: »Torej še šest tednov, pa bo otrok najin.«

NIZKA NAJEMNINA

Podnajemnik: »Brž, brž, pridite pogledat, v moji sobi se borita dve podganil.«
Najemnica stanovanja užaljeno: »Hm, kaj ste mislili, da lahko zahtevate za 500 dinarjev najemnine bikorborbo?«

»Ali se tvoj zaročenec tudi ukvarja z zimskim športom?«
»Ja, kašlja.«

JOZE ŽIZEK: ŠOLA PONIŽANJA

Vsekakor pa je za mučno tehtanje na tem razpotju praviloma odločilnega pomena, v koliko je posameznik zabredel že pred begom ali med »emigracijo«. Tako bodi razumljivo, da številni »politični« emigranti, ki jih doma čaka več let zapora zaradi kaznivih dejanj te ali one vrste, ne računajo z vrnitvijo kot izhodom iz begunskega življenja. Tem je v interesu, skupno s socialistični Jugoslaviji sovražnimi krogi v inozemstvu, strašiti omahujoče begunce z govoricami in s pisanjem o dozevnih mučenjih in dolgotrajnih zapornih kaznih, ki baje čakajo begunce, če se vrnejo.

Das Ende einer Flüchtlingstragödie

Vollacher Todesfall war kein Verbrechen - zehn Kilometer von der Grenze entfernt und doch unendlich fern der Heimat
Blauezeitung, 13. Januar (ED). Wie wir bereits berichteten, wurde ein Abwehr des Luftwaffen...
Volkszeitung, 14. januarja 1955.
Konec begunske tragedije
Smrtni primer v Vellachu ni bil zločin — Deset kilometrov od meje in vendar neskončno daleč od domovine

Železni Kapl 23-letnega jugoslovanskega državljana Alojza Balantiča s prestreljeno glavo. Ker je obstajal sum, da bi Balantič mogel biti žrtev zločina, je bila uvedena preiskava.

Sodna komisija, ki se je takoj odpeljala v Vellach, je v terek zvečer z gotovostjo ovrgla ta sum. Balantič se je v uti ustrelil z revolverjem. Motiv za to dejanje je po vsej verjetnosti domotožje. Balantič je prišel šele pred tremi meseci kot begunec na področje Zelezne Kaple in je bil po kratkem bivanju v karanteni v Celovcu dodeljen kot poljski delavec posestvu Pogočnik v občini Vellach, kjer je tih in vase zaprt opravljal svoje delo. Ni imel prijateljev in nihče ni vedel kaj podrobnega o njem.

Mladi begunec je moral spoznati, da samotno življenje brez domovine na tujem ni lahko... Vendar pa je le predobro vedel, da nikoli več ne bo mogel čez bližnjo mejo nazaj, ker tam čaka naj neusmiljena smrt — kajti pred letom dni je njegov prav tako prebegli rojak, ki je živel v Zelezni Kapli, na lastni koži okusil, da so vse misli na izgubljeno domovino le utvara. Le-ta je takrat na Jezerskem prišel preblizu meje. Nekaj metrov onstran mejnega droga, v obmejnem pasu, ki ne pripada nikomur, je gostilničar jugoslovanske gostilne pripravil mize, pri katerih je sedelo več Avstrijcev. Nič sluteč Jugoslovan je prav tako sedel k eni izmed miz in so ga na ozemlju,

ki ne pripada nikomur, nekaj metrov od mejnega droga aretirali jugoslovanski obmejni organi in ga odpeljali. Kakor pravijo, naj bi bil pozneje ustreljen.

Slednji odstavek je karakterističen z dveh strani. Kot smo namreč že uvodoma omenili, služijo begunci Jugoslaviji sovražnim krogi v Avstriji, v katere nedvomno sodijo tudi nekateri ljudje okoli Volkszeitung, deželnega glasila avstrijske narodne stranke za Koroško, kot hvaležno gradivo za obrekovanje naše stvarnosti. Ker so torej begunci reakcionarnim krogi v Avstriji posebno pa na Koroškem, voda na antisocialistični mlin, ti ljudje nikakor ne varčujejo z lažjo in sofizmom, kadar gre za to, da bi pred lastnim ljudstvom skrili preprosto dejstvo, da se vračajo številni »emigranti«, potem ko so dedohar okusili tujnino! V opisanem primeru samomora Alojzija Balantiča zaradi domotožja priznava pisec članka, da je »mlad begunec moral spoznati težave življenja v tujini, in zahrbtno podtika krivdo za njegov tragični konec »brezsrčni smrti, ki bi ga baje doletela »stare, t. j. v Jugoslaviji, če bi se hotel rešiti usodnega domotožja in se vrniti. Da bi to podlo obrekovanje vsaj nekako podkrepil »z dokazom«, pisec članka ni preostalo drugega, kot poseči po primeru aretirane begunca v gostilni na Jezerskem, ki »naj bi bil, kot pravijo, nato ustreljen... Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je na Jezerskem aretirani begunec, ki ga omenja člankar, pobegnil v Avstrijo, ker je imel na vesti vrsto kaznivih dejanj. Ni resnica, da bi bil ustreljen, pač pa se v ječi pokori za grehe. Končno je treba dodati še, da gostilna, v kateri je bil aretirani, nikakor ni »na ozemlju, ki ne pripada nikomur«, temveč povsem jasno in nedvoumno na teritoriju FLRI!

Sodobno pohištvo — udobno opoldansko spanje

Verižna reakcija